2458

1709թ.

Պատմութիւն մի գրեցէ թարգմանեցին, որ է ֆռէնկաց
աշխարհէն.

ՐՑԻ ԴՊՐՈ ՏՐՏ ԳԹԻ.

Ա ղաքն խալիֆայ մի. որում ա-
նուններ աբդուամէլիք. որ մի ՚ի
մէյտան իջաւ՝ ժողովեց ըզ իւր մեծա
մեծքն. եհարց զնս սողոմոնի. թէ ով
հրամանն առներ ՚ի վերայ դեւացն։ ընդա
ռաջ երեկ ամիրան, եւ ասաց հզօր է
մեծ խալիֆայ. կայ մարդ մի, որդի
է վաճառականի. եւ ասաց թէ ես գնա-
ցի ՚ի սեւլեկեայ կղզին եւ մոլորեցայ ՚ի
ծովէն. խ. օր. եւ ապա ելայ ՚ի ջեւաւն
մի բարձր, եւ ամէնեւին ոչ ճանաչեցայ
զտեղին եւ տեսայ մարդիկ սեւ. եւ այլո-
դէմ բարձ ովէն. եւ տարան ըզ մեզ
՚ի

Printed in Turkey

՚ի տունս իւրեանց։ Եւ կացաք. Գ.
օր. և ելեալ գնացին ՚ի ծովն ՚ի յորս և
առան ըզ մեզ ՚ի հետս իւրեանց. այր
դս զգործին և կալան շատ ձուկ. և ՚ի
հետ ձկանց բերին կուժ մի արճիճով
մատնէհարած սողոմոնի մօհրովն։
Եւ բացեալ զկուժն ելաւ սեւմուխ
բարձրացաւ յօդս և եղև գիշատեսիլ
մարդոյ աղաղակեաց և ասէ. սողոմոն
սողոմոն. որդի դաւթի մարգարէի.
մեղայ այլ չըրգործեմ զինչ գործեցի.
այլ կամ ՚ի հրամանս քո։ Զի գիտաց
դեւն թէ դեռ սողոմոն կենդանի է։
Յայնժամ ասէ խալիֆան ոչ հանգչի
սիրտ իմ մինչև տեսանեմ յայն կժե
րուն. և ապա հաւատամ այդ բանից։
Եւ հրամայեաց խալիֆան տալիպին
որդւոյն սէհալաթէ գնայ առ ամիր
մուսէն. յարեւմըտից տէրն. որ երթաք
երկուքդ ՚ի ժուռ գաք մինչև գտանէք
յայն կժերուն. և ինձ հաստատուն
զրուց ասէք. թէ ինչ կայ ՚ի ծովն կամ
՚ի ցամաքի։ Եւ ետ խալիֆան շատ
գանձ տալիպին և պատուական ակունք
տաճիկ ձիանք և ազնիւ ծառայք։

Գընաց

Printed in Turkey

Գնաց տալիպն առ ամիր մուսէն․
և եկաւ ամիր մուսէն․ շատ հեծելովք․
յաշխարհն ականացւոց թագաւորէ
Կարդաց թագաւորն ականացոց զհրա-
ման տալիպին․ և կոչեաց զինչ իւր
աշխարհն հին մարդ կայր․ և շատա
շուրջ փաձառական։ Գտան ալևոր
մարդ մի․ որ գիտէր զծով և զցամաք․
և զան ընակ աշխարհն տեսեալէր։
Ի․ Հարց թագաւորն զծերն և ասէ․
սիրելի գիտես զայն տեղն․ որ սողոմոն
բարկացաւ գիւացն․ և 'ի պըղընձէ
կուժն է ած արճիճով մատնէ հարեաց
և'ի ծովն ձգեաց։ Ասաց ալևորն այդ
գիտեմ։ Ասաց թագաւորն թէ պիտի որ
տանիս զխալիֆային ամիրայքն յայն
տեղն։ Ասէ ալևորն յոյս ունիմ առ ա͞ծ
որ զբարին առաջնորդէ։ Բայց զճանա
պարհն մուխաթրէ․ և հեռու, խ․ օր
անջուր պիտիգնան և գան․ շատ զար
մանք կայ 'ի ճանապարհին։ Յայնժամ
ասաց թագաւորն ցամիր մուսէն թէ
այդ գիտուն ծերդ որ աշխարհիս այլ
չըկայ․ 'ի քեզ եմ տուեալ․ ծունար է ած
ամիր մուսէն և խըլաթեաց զծերն։

Եհարց ըղծերն թէ ինչ պէտք են
Ճանապարհին։ Ասաց ծերն թէ. ռ.
տ աւելի. պիտի քան զմեր գրաս
տըն որ ջուր բառնանք և մանունք 'ի
պուի աշխարհն. բայց ըզ ջուրն պիտի
ապիկի կժով բառնամք որ ոչ ցամաքի.
զի հողմն սաստիկ կայ. որ ցամաքեցնէ
զջուրն 'ի տիկն։ Յայնժամ զուգեցին
և սաղեցան 'ի Ճանապարհ։ Եւ գնացին.
ժռ. Ձիաւորօքն 'ի շէն և անշէն 'ի Ներսու
Եւ հասին անմարդաբնակ աշխարհն
և լմընցաւ տարին. և գիշերմի ծերն
զաստղն նշանէր եդեալ. և երթային և
ծածկեաց ամպն զաստղն. և մոլորեցան
զՃանապարհն։ Եհարց ամիր մուսէն
զծերն և ասէ թէ յո՞ր աշխարհի եմք
ասաց ծերն թէ ոչ գիտեմ։ Ասաց
ամիրմուսէն թէ կարես գտանալ յայն
տեղն որ զՃանապարհն կորուսաք։
Ասաց ծերն ոչ գիտեմ. յայնժամ
շատ լացին. և գնացին ա̃յ անուանն 'ի
վերայ մինչև 'ի կէս օր։ Եւ մտան 'ի
դուր աշխարհ մի։ Եւ կայր 'ի մէջ
աշխարհին սևադոյն բլուր մի բարձր
'ի հեռուստ և երևիւր որպէս ծուխ
և դիմեցին 'ի նա. և իբրև մօտեցան
առետին

տեսին զի գումպէթէր բարձր և գեղե
ցիկ. և շէնքն ամէնն պատուհական
ակուն քէրին եաղուտ և զէւմիւրիւթ և շ
ուրջ ակամբ զարդարալ։ Ասաց ամիր
մուսէն փառք այ թէ ով գեղեցիկ շին
ուածքեն. և գուռն գեղեցիկ մարմարիո
նեայ էր. և ղուպպէին նստուածքն.
ու. ըղտոյ քայլէր. և գումպէթն բարձր
արճիճով կապած. տեսաւ ամիր մուսէն
և զարմացաւ. բարձրութեն ղուպպէին։
Սա էր անվայր անմարդաբնակ. և բուն
ձչէր 'ի մջ պարսպացն. երբ զայն տե
սեալ շատ լացին։ Եւ ասաց ամիր մու
սէն թէ զատ 'ի յայ ոչ ոք կարէ շինել.
զի փառք և վայելչութն աշխարհիս
սուտ է. և գրածէր զայս ողբս։

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Յայնժամ ասաց ամիր մուսէն թէ
ուրեն սոցա տէրքն կամ շինողքն և
ուրեն որ շատ դատեցան. և ով ծաղիկ
թարշամեցան և պակասեցան։ Ասաց
ալեւորն

ալևորն թէ պարտէ քեզ գոհանալ
զո̃յ. որ փրկեաց զմեզ յայն մուխաւժ-
ցէն. և հասուց 'ի յայս վայելուչ
տեղիքս. գիտես ամիրայ որ քո ա̃ծ սիր-
ութնդ փրկեաց զմեզ. իմ հայրն կասէր
թէ ով որէ յայնտեղն մոլորեալէր. որ
մենք մոլորեցաք. այլ ոչ են երևեալ
բայց սաահց մինչև 'ի պղընձէ քաղաքն.
Գ̃. ամսու Ճանապարհէ. զայս աղեկ
սանդր շինեաց. ընդ այս գնայր 'ի
պղընձէ քաղաքն: Յայնժամասաց ամիր
մուսէն. յառաջն 'ի քաղաքս մտանեմք
և տեսանեմք ըզ վայելչութի̃ քաղաքիս
և ապա երթամք: Եւ մտեալ 'ի քա
ղաքն տեսաք. գեղեցիկ դարպաս մի
շինած մեծ և լայնանիստ. և 'ի դուռըն
գրածէր նոտր գրով: Ասաց ամիրան ով
կարդայ զայս գիրս: Ասաց ալևորն.Է. ազ
գի գիր գիտեմ: Ասաց ամիրան կարդայ:

Այս գրածէր դրան բանէքս.

Մարդն որ գայ 'ի յայս տեղիս թող
լայ ըզ մեզ ինքն խրատվի. որ մենք
'ի մեր շատ իրացնեմք բաժան ողորմու
թեն: Եւ քիչ մի յառաջ երթայք և

տեսնուք երբ զարմանալի. և փառք այ
նայ տայք. քան զի նայէ միշտ կենդանին։
Ցեսէք դուք բազում զարմանք. թէ
քանի՛ մարդ հողէ դարձեր մահն բաժա
նեաց զմեզ. կորուսաք զոր ինչ ունէաք։
Համարս տալոցեմք մեք արարչին զոր
ինչեմք գործեր այ վայ զանաչառ ատե
անն. ուր զահեղ բարբառն լսեր. ժո
ղովեցաք զանձս բազումս. և այլոց
թողաք գընացաք զքիչն շատին վաճա
ռեցաք և զյաւիտենական դատաստանն
մոռացաք։ Այլ ՚ի հետ մեզ այն երեկ
զինչ որ յայս կեանքս գործեցաք. թէ
չար արարեալ ենք նայ. զամէն գրոց
հաշիւն տի տանք։

Ցանժամ մտան ՚ի կարսն. և տեսան
զարմանալի շինուածս. և գետնա
մէջն ասլեր կապածեր. արծաթած
և ոսկէ ջրած. և գնացին ՚ի մէկալ
դուռն և գրածեր ողբս։

[illegible]

ասեց

Լսեց ամիր Մուսէն և ողորմ ելաց և
ասաց թէ ունի խելք և միտք և՛ի
իմաստութն նա կարէ ճանաչել զայս
կեանքս. որ ամէն մեծութն ոչինչէ։
Եւ կայր 'ի յայն կայորին մէջըն ղուպ
պէմի և բոլոր ղուպպէին. Ճ. Ծ. գերե
զման կայր մարմարիոնեա քարէ. աղ
գի ազգի գունով։ Եւ գրածէր 'ի վե
րապաններուն փորած և ոսկով լցած.
յունարէն գրով շատ ողբեր. և գերե
զման մուրիս կայր զարդարած.
զոր կարդաց։

Առաջին. Ն գրածէր ողբս զայս.

Աւաղ թէ քանի կացի կենդանի ու
վայելեցի. գործոյս ամէն 'ի հաշիւ.
ահա ժամ եհաս որ խնդրի։ Քանի
կենդանի էի նա բազմաց պարգևք
բաշխէի. ես զիս անմահ կարծէի. նա
եղա սակաւ մի փոշի։

Եւ գրածէր թէ հեծումն գերեզմանին որ
ի մահուան ժամանակին ասաց իւր անձին.

Քանի որ յայս կեանքն էկիր. նա
կացեր զամէնն 'ի յերեր բերթերու

բազում,

լսարում քաղաք. դու զամենն այլոց խլեցեր. հի մի ես խաւար դարձեր. որ որդունքն 'ի քեղ կան էիկեր. դու ես պատասխան տալու. զոր 'ի յայս կեանքս զրկեցեր:

Յայնժամ մտան 'ի մէկալ դուռն. և գրածէր երբ մահն երեկ իմ զօրքըն չկարացին թափել զիս յիմանչափ մեծութենէն ոչ կայր այլ մարդ. իմ բաժին պատանքսէ տանօղքս և փորոզքս. և գերեզմանխս. և ամէն մեծութիւս կորեաւ և այլոց մնաց. և արդ իմսցայ մարմնոյս սէրն կորուսս զիս. երբ իմ անչափ մեծութիս ինձի դեմ չեկաւ. նա այլ մարդ կա որ այս տուտ կենցաղուս կու հաւատոյ: Իւ մրտան 'ի մէկալ դուռն ոչէն զարմանալի շինուածք զարդարած էր: Ով եղբայրք ա՞ծ միայն է անմահ և անեղ մի փատահանայր 'ի սէր աշխարհիս զի խաբէութե և սուտ է. և երազու նման:

Ա– գրածէր ուխօ տյս.

Ո՜յ իմ սիրելի եղբարք. աչք 'ի յիս տվէք զենեհար. գեմ շատ 'ի մէկ տեղ կեցաք. և եղաք ուրախ հաւատար. 'ի

յայս

կայս տեղոյն խիստ դուժար . զի դժա
խըքնէ մութնու խաւար . զիս տեսէք
ակէք ձերձար . զէնէհար հազար զէնէ
հար ։ Նու գրածեր թէ ով զիս տեսնու .
թող վայ տայ ինձ . զի ես թագաւորէի
հզօր և յաղթող 'ի պատերազմի . այժմ
լաւէ մուրացկանմի քան զիս ։

Նա – Գրածէր ողբս այս ։

Երբ ես կենդանիէի . տէրէի հազար
քաղաքի . բերթերու գաւառ բազում-
ան համար և անթիւէլի . Ի . Ռ . ձի ու-
նէի պէտաւի և զարմանալի . երբ ես 'ի
տանէն ելնէի . Ի . հազար մարդ հեծց
ընէի ։ Նու անչափ ոսկի և արծաթ . ակ
և մարգարիտ ունէի որ պրձերով լցե
րէի . և ես ապրեցայ . Ճ . Ժ . տարի .
յանկարծակի մահ անկաւ 'ի յիմ դար
պասն և չրթնացաք . ոչ ծեր և ոչ տղա
հանց խըրատեց մահն որ թաղիլ ոչ կա
րէաք բայց թէ զմեծամեծսն թաղեաք .
և զայլոն յարտաքս ձգեաք ընկենուաք ։
Ու այն ես յաղթեցայ և վախեցայ . և
զայս բաներս գրեցի . որ զմեր խեղձ
մահս լսէք . և դուք խրատվիք . լսելով

ԲԶ

ըզ հասեալ բարկութիւն 'ի վր մեր . և
խրնայեք 'ի մանկութէ ձերոյ :

Ես մեծ թագաւորէի զօրաւոր հզօր
և արի . շատ գանձ և գումաշ ունէի .
որ չունէր մարդ 'ի վր երկրի :

Զհոգիս իմ անտես արի . ու զընչից շահս
թողէի . զամէնն այժմ այլոց թողի .
մէն զպատանք առի գնացի . Մեռայ
ես որ տեսէք բարութիւնս զոր դուք
տեսանէք . մարդու հանցաղ վոր վայել է
չէ հասեր ումէք հայրենիք . Նա դեռ
զըրկէի զայլոց . մինչ որ մահն ասաց թէ
հերիք . մոխրիսեմ հաւասար եղեր . այ
եղբայրքիմ դուք մի խաբվիք : Եւ երբ
ցաւն զիս նեղեց կոչեցի զիմոն զամ . և
ասի թէ օգնեցէք ինձ . թափեցէք զիս
'ի մահուանես . որ կու բաժանէ զիս 'ի
ձեզանէ : Ասացին թէ չար կամ ունիս
ասայ որ կուվինք . թէ չէ 'ի հետ մյ ով
կարէ կուվիլ . մահն առաջի ամէնեցուն
կայ : Յորժամ որ զայն լսեցի . նայ
կայի մյ հրամանքն . բերէլ տուէի զպապ
րանքնիմ զամ կուտեցի ոտք բլուր մի . և
ասացի գանձիսիմ թէ գնեցէք զիս .
որ մէկ տարի մի այլ ապրիմ . նա տառ

ցին

ցին Թէ այդ բանին այլ ճար չկայ. Նա
կացի տէյ հրամանքն և արձակեցի զհո
գիս: Աւաղ զմեռած անունս իմ որ այլ
ոչ յիշուէի. Թագաւոր որդի գաղատայ.
և Թագաւորի որդի Շատայ:

Օլինչ որ գանիջ աս ղաւաղ կարգը ինչ. ղօր մի
ղօն էյէ ծողովէր չըղորոց ինջ մէկին օգնել. կամ աս
կաս մի յաս փորաել. Հնաս ղոյա կենտաս և
ղոյն տանէս երբէ մուհաան ճորոկնէ հաթել. չկող
հողածըն ծնաանը. կենդանի որ ղչինէ ողոհել.

Ու բրքամի կայր 'ի մէջ դարպասին.
ոսկի արծիւ մի գըրածեր 'ի վր նր.
ջուրն 'ի բերանն իվայր Թափէր. տա
կըրն ալեր կապածեր. արծաԹ և ոսկէ
ջրած. և գրածէր Թէ ով որ տեսնու
զայս վայելչուԹիս. նա Թող փառա
ւորէ զած. հրամայեաց և նր հրամա
նաւն արքայքինք եղաք. վայ մեզ որ
զբարին չըգործեցաք:

Ես գտածէք ողէս ղոցս.

Մարդ յիմացիր ղայս կեանքս. և
'գիտես որ չէ մնացական. զմահն մտ
ածեցէք դուք. ամմենին է սահմանա
կան: Զոր ինչ ադամայ 'ի վեր. ծն

ծներ

ծներ ամէնն ու գնան. ջանայ որ բարի գործես. որ անտէնն չըլինես փօշիման:

Այս գնացին. է. գ. գաւառն. և գտանէր ինչ երէք իշխան նստէին. ծառ. ասէր ծառայութեան կանգնէր առաջի իմ. Ճ. ծառ. ասէր չէ՛ մեղանչ կայ նըստէր.

Աի մի եմ 'ի հող եմ դարձեր. կերակուր որդանցեմ եղեր. և իմ յանէ հուն բարեացն եմ դատարկ 'ի բաց մնացեր: Ոստ մարդ անարժ ստօքն. ըզ իմ տուն եկեալ կոխեր. ու այլ մարդ յիմնէ չէ փախեր. ողքատաց նըման եմ եղեր: Ո՛ մարդ որ դու գաս ասմեզ. լացու զմեր կորուստն որմնէ. մահ մարդոյն դիւրաւ հասանէ զնեանք մարդուն դիւրաւ կուփոխէ: Որինչ մեք կենդանի էաք. էով մեզօր արժանիէ. հիմի ամէնէն 'ի զատոր անանց հուրն ըզմեզ կոյրէ:

Պանդխտած է հինգ գաւառն գտանէր ի մեծաց դատաւորն ասէ գիր ըստ խրատ և ոչ էր այս.

Այս աստընվորիս բարիքն չէ իսկի մարդու մնացական մահն զօրաւոր կուդայ. և տանի 'ի հող ւիզընտան:

Որ չափ որ անհոգ լինիս. թէ շատ գանձ ունիս գայլերան. մահն գայ քանի տէ տանի որ խնկի հետքն չերևան:

’Ի դասուն գործէր ողբս այս.

Յիմար ադամայ որդիք. որ աշխար հէք դուք չփացեր. տեսէք թէ քանի մարդիք. յադամայ յաւուրսն եղեր: Եւ անմխիթար գայլեօք ըզ մահուան օրնէք մոռացեր:

Եօթըն դասուն գործէր.

Այս աստընվորիս որդորս. երազի ինձ քըն նմանէ. ու. վայ նր ասեմ. որ զայս կենանքս խոտ կու սիրէ: Երանի տամ այն մարդոյն որ անտէն ’ի տուն կու շինէ. որ երբ այս կենացս ելնէ յայ ինքն չամաչէ:

Ութըն դասուն գործէր ողբս այս.

Իսկ ոչ խըրատին մարդիք թէ մահուան օրն գալոցէ. մոռնան զահագին տանջանքն որ զբազումըս անդր ժողովէ: Զինչ որ աստ գործել լինի անդ մէկ կին.

ու. վճարէ. Ջանայ զքեզ 'ի զատ պա
հել 'ի մեղացն և 'ի չար գործէ։
Եւ գրածէր թէ տեսէք զայս ա̃մ
շինուած և գանձուս որ տէրէի. Նորա
տէլի յայս ղուսպկես և վայելէի. և 'ի
յայս անոաշահոտս անմահանալի. տե
սէք զայս ա̃մ թագաւորութիւս որ տու
նէ գաղանաց և թաչնոց. քանի զայս
տեսանէք մի հպարտանայք և մի գոր
ծէք չար. և մի նախանձիք 'ի սուտ
փառքն. յիշեցէք զայն որ համարս տա
լոցէք առաջի ք̃ի։ Զի ոչ կարէք պատ
ճառել. թէ ոչ գիտացաք։

Եւ գրածէր ոչ էս այս.

Մարէք դուք այս տեղս եկէք. և տե
սէք զիս 'ի մէջ հողին. Թողերեմ զա
մէնն 'ի քաց. Նա́ համար կուզեն իմ
գործին։ Լացէք զամէնի պարոնս.
որ տէրէի. ռ. քաղաքի. այսօր ա
մէնէն զրկած ակն ունի հոգիս գեհենի։
Եւ այլ շատ ողորմ բանէր գրածէր
թեթևացուց ամիր մոռսէն զաշխարհս
իւր աչքն. և զնացին յայն ղուսպէն
որ քան զծուխն երևեր. անչափ բարձ
րեր արձիձով կապած. զայն տեսան

զայլոց վայելչութեան մուսայցն․ քան
զի յորմերն ամենն ոսկով շինած․ դու
ներն ամենն ծխանելիք էր մենք չկա
րացաք գրել․ յայն ղուպէյին մէջն
սեղան մի գեղեցին ակունք ջօհէր ոս
կով և մարգարտով կազմած։ Եւ կայր
՚ի նմա․ ժբ․ ակն շուրջ և բոլոր սեղա
նոյն․ Ձ․ թիզեր․ և գրածէր թէ ոս
քեն նշ՟ որ զուարճանայեն շուրջ զսե
ղանովս․ և բոլոր սեղանոյն լուսատու
ակունքէին։

Այս գրածէր ոսկով այս․

Աստ մի թագաւորք խմայ ձաշա
կերակեն մէկ մի չէրեկին․ և այն որ գա
լոցէ աստ․ գնալոցէ անհնարին․ վա
խին ցեղուցեղ աւսուրք․ ուր լինի
ամէն մեռանին անտէր թողին զայս
սեղանքս և լալով ելան գնացին։

Այս միւսոյ դրին գրածէր զայս ոսկով գեղեցկին․

Ո ինչ կայ գեղեցիկ շինուածս մահն
գայ զամենն խափանէ․ Ջարտար դու
մտիկ արէ․ թէ ոդյայ շինողքն ՚ի յու
րեն։ Այնպէս արժեցոյ զաշխարհս․
և մօտք զինքն դու քննէ․ և երկնաւորին

տուր

տուր փառք որ ամէն հոգևոցն ամ տիրէ ։
Եւ գրած էր թէ այս տեղանս զիւմ
րիւթ Թագաւորինէ . ա . Թագա
ւորէ կերակրեալ 'ի վը տեղանոյ տորա .
և ամէն Թագաւորաց անուանքն գրա
ծէ . և ամէնեքեան անցեալ էին 'ի նե
քոյ հողին ։ Ամիր մուսէն հրամայեաց
հեծելին թէ գրեցէք զայս բաներս և
մնացին յայն դուպպէն . դ . օր և ապա
գնացին . դ . աւուր Ճանապարհ . և
տեսաք բարձր բլուր մի . 'ի վը բլրին
կայր ձիաւորմի պղընձէ . և գրած էր
'ի վը ըռըմակին թէ կալ զիս . և ժ .
հետ 'ի շուրջ ած . ընդ որ դադարի .
այնէ պղընծէ քաղաքն ։ Արարին այդ
և գրած էր . և ընդորդեցաւ ըռըմակին
ծայրն ընդ արևմուտս . և գնացին ընդ
այն և անցան գիժար կապան մի . և տե
սան բարձր բլուր մի քարէ . և այն սիւ
նին ծայրն կայր կենդանի մարդոյ ձև
թարած յայն սիւն մինչև 'ի մէջ քն .
և ունէր . բ . թևք մեծամեծք . ձեռքն
ոտք աուխծոյէր մազն ոտք ձիաւ ձայր
աչք մեծամեծք և կարմիր զէտ գրոյ
'ի վրա . և կերպարանքն նր ոտք թուխ
տանթ ։ Գոչէր ահագին ձայնիւ և

ասէր

տայէր փառք այ անեղին և անմահին բարձրելոյն և միշտ կենդանւոյն. որ զայս անտանելի չարչարանքս 'ի վր ինձ եած. իբրև տեսան զարմացան:

Այս ասաց ոմն մանուկն շղթայիւ շղթայ ի վերայ նորա.

Ո՜ զարմանք մենք այսօր տեսաք չէր տեսեր այլ մարդ հողածին. կենդանի մի թևաւոր որ յաչացն հուր փայլէին. կերպարանքն էր որպ թուխ ամպի. փառք տայէր անմահ արարչին. զայս չարչարանքս որ ինձ եբեր. չէր կրեր այլ քաջ անհնարին. և գնացին 'ի մօտ նր: Եհարց արևորն և ասաց. ով ես դու. կամ ով է գրեր զքեզ այդ ձևնդ. ասաց թէ ես այնդենեմ որ 'ի հետ սողոմոնի պատերազմեցայ. իմ անունս ասմշերբէ. Ես աստ կամ չարչարանօք հրամանաւ սողոմոնի. մինչև այ հրամանն հասանէ. ասաց: Ասէ ամիր մուսէն վասն էր եդ զքեզ սողոմոն յայդ չարչարանացդ: Ասաց քաջն կայր թագաւոր մի աբտիլ աղիզ անուն. ինձի քուր ոչ որդի էր: Եւ ունէր. ա. կուռք. կանանչ զիւմրութ և եաղութ. Ես էի սպասաւորք կռոցն: Մեր թա.

թագաւորին

գաւորին բազում հնծել կայր . և ոչ
ոք կարէր զդէմ ունել նմայ . և բազում
քաղաք՚ի նր̃ հրամանքն էին : Եւ կայր
մեր Թագաւորին դուստր մի ան օրի
նակ զարմանալի պատկերայ տր̃ : Յու
ղարկեաց սողոմոն առ Թագաւորն մեր .
և ասաց տուր զքու դուստրն ինձի կնու
Թն և կոտորեայ զկուռսըրդ քո . և հա
ւատայ ա̃ծն իմ . որ արար զերկինս և
զերկիր . Թէ զայս առնես եղբայր լի
նիս ինձ . ապա Թէ ոչ պատրաստեայ
զքեզ ՚ի պատերազմ . որ գամ տամ
զմահն քեզ բաժին : Լսեց մեր Թագա
ւորն և բարկացաւ . կոչեաց ըզ իւր հե
ծելն ամ̃ և եհարց Թէ ինչ տամք պա
տասխանի սողոմոնի : Ասացին մեծա
մեծքն Թէ ՚ի մարմնաւորաց քան ըզ
քեզ ոչ կայ մեծ դու մեծ ես քան զսո
ղոմոն : Բայց մուտ դու առաջի չա̃ծոյն .
աղաչեաց զնա . Թէ օգնեցէք ինձ սո
ղոմոն գալ կամի ՚ի վր̃ մեր . առ ՚ի կո
տորել զմեզ : Յայնժամ ես անբայի
տխմար . և հպարտ և շփացած յիմ մե
ծուԹենէս և ոչ ճանաչէի . զսողոմոն դա
Թի որդին . ես հարցի զկուռսն վս̃ այս
բանիս պատասխանի տուին Թէ մի վա

խէք 'ի սողոմոնէ արքայէն . եւ կարգ
ղեմ տանել զգործ սողոմոնի . և տամ
ձեզ 'ի յաղթութին : Լսեց աբդուլազիզ
թագաւորն և խիստ ուրախացաւ . և
սողոմոնի էլչին ծեծեց . և շատ վատ
ասաց սողոմոնի . և ասաց պատրաստեայ
զքեզ 'ի պատերազմ եւ տամ քեզ բա
ժին զմահն : Գնաց էլչին և ասաց
սողոմոնի զայն: Իբրւ սողոմոն պատրաս
տեաց զինքն 'ի պատերազմ . ժողովեաց
զզօրքն . և քաջք բազումք . մարմնա
ւորք և անմարմինք . ուք . ուաց . և բիւրք
բիւրուց . օձ և վիշապք . գազանք և
անասունք . և թռչունք . և ուսուց նո
ռա կախուն : Իբրւ եկեալ սողոմոն յաշ
խարհն մեր : և ուղարկեաց էլչի առ
թագաւորն մեր . թէ եկի 'ի քո աշ
խարհս լսէ իմ հրամանացս . և եկ
առ իս կոտորեաց զկուռքդ քո . և հա
ւատայ յոմն իմ ոչ կարեն դոքայ պա
հել զքեզ 'ի ձեռաց իմոց : Լսեց մեր
թագաւորն և կալաւ զէլչին սողոմոնի .
զերեսն սեւացուց զէլչին և ուղարկեաց
առ սողոմոն . թէ պատրաստ լեր որ
կամիմն . տեսնունք թէ որ ո՞ծ կարո
ղէ և յաղթող : Գնաց էլչին և ասաց

սողո

սողոմոնի զիմ: Յայնժամ գնաց սողո
մոն 'ի դուր դաշտ մի. և իմ Թագա
ւորն 'ի դուր լեառ մի ժողովեցան զօրք
բազումք անԹիւ և անհամար. և քաջք
բազումք և յաջողեցաւ կռիւ։ Եւ հրա
մայեաց սողոմոն գազանացն. որ կեան
ընդ աջմէ կային և կեան ձախմէ. և
Թռչնոցն հրամայեաց. որ բարձրա
նայքն 'ի վր̅ մեր Ճայթելով. և կրդելով
ծըծէին զերեսս մեր. և չտային բա
նալ զաչս մեր. գազանացն հրամայեաց
Թէ ըզ գրաստանին լափեցէք և փախս
տական արարէք. օձիցն և վիշապացն
հրամայեաց Թէ ստիներուն մէջն մտա
նէք և պաշարեցէք։ Եւ սողոմոն նստ
եալ էր ոսկեակազմ Թախտ օձուն վրա
զարդարած ազգի ազգի։ Եւ հրամայ
եաց սողոմոն որ բարձրացուցին ըզ
Թախտն որ հայեր 'ի վր̅ պատերազմին։
Եւ հրամայեաց սողոմոն իւր վեզիրին.
ամիրաԹին. որ կայր յիւր աջոյ դիհն.
և այլ հեծելք ընդ անմարմինք ձախմէ
կային։ Դորին կռիւ. ք̅. օր և ք̅. գի
շեր. և ով կարէ պատմել զահագին պա
տերազմն. Թէ դղրդումներն և զգոռ
ումն. և քան զամենն յառաջ ես յաղ

Թեցի

թեցի սողոմոնի հեծելն: Ես պարծե-
ցայ թէ ըզ սողոմոնի վէզիրն զամիրաթն
բերեմ առաջի իմ պարոնին կանչեցի
և խառնեցայ 'ի հեծելն ասելով. թէ
զայլ ոք չուզեմ բայց զքեզ ամիրաթ.
եկ զի տեսցուք զիրար և նա ես զգո-
չեաց ահեղագոչ ձայնիւ. և ինձ այս-
պէս թվեաց. թէ երկինքն պատառե-
ցաւ և փլաւ 'ի վր իմ ընկեցաւ մէջք
մեր հեծելին 'ի սաստիկ ձայնէ նր. և
երբ խառնեցաք ամենքս. թուչունքն
չըրտային մեզ աչք բանալ. գազանքն և
սողունքն ափշեցուցին զմեզ. և բազումք
մեր զօրացն մեռան. ապա առաք ամի-
րաթն յիրար. զ. ժամ. կռուեցաք մինչ
որ ձանձրացաք երկուս. իմ զօրքըն
փախեան յամիրաթէն. և ես կամէի որ
բաժանէի զիմ զօրքն. տեսաւ սողոմոն
զիմ դառնալն. հրամայեաց թէ կալեք
զայդ անհաւատդ և այնպէս պնտե-
լեր. կռխեն. որ ոչ հայր որդւոյ ողոր-
մէր. ոչ եղբայր եղբօր կարէր օգնել:
Փախեայ ես և ամիրաթն անկաւ 'ի ձե՟ռ
իմ. ես առացի զամիրաթն երդմնեցու-
ցանեմ զքեզ յա՟ծ կենդանին. որ տա-
նես զիս առաջի սողոմոնի արքային.

 բայց

ըսպանանել ջրտասս· որ և տարաւ յե
տոյ և ետ բերել զայս քարէ սեւնս և
զընտանեաց զիս աստ երկաթ և արճիճ·
և պղինձ և հրամայեաց ամիրաթին որ
շալկեաց զիս քարովս և եբեր յայս
վեառս որ կու տեսանէք: Ասաց ալև
որըն այն պատերազմին զինչ եղև. ասաց
քաջն· յորժամ ամիրաթն զիս փախուց·
և իմ Թագաւորն փախեաւ: Սողոմոն
յետևացն եկաւ զիմ Թագաւորն փա
խուց ըսպան և զօրսն կոտորեաց· առին
զկղզին· և զկուռսն ջարդեցին: Զթա
գաւորին դուստրն էառ Սողոմոն իւր
կնութի· և զերկիրն ամիրաթին ձեռն
եդ· և ինքն դարձաւ ուրախութբ ՚ի
տունն իւր: Ասաց ամիր մուսէն օրհ
նեալ է ած որ ամ տեղիս փառաբանի
անուն նր: Էհարց զքաջն թէ զայն
տեղն գիտես որ Սողոմոն զգեսն ՚ի
պղընձէ կուժն էլից. և ՚ի ծովն ընկեց:
Ասաց քաջն թէ մօտէ ՚ի կուռակուռեաց
լեառնէ ՚ի ծովն: Եւ բնակեալ են
յայն լերինն մարմնաւոր սև մարդիկք:
Եւ ետ քաջն զնշան լերինն և զպղըն
ձէ քաղաքին: Գնացին շատ օր· և
իջան ՚ի դաշտ մի· որ կայր ծառ և

տունկ. և պըտուղն անուշահամ. գետ
և աղբերականք և ջուր քաղցր. և
անտի գնացին. խ. օր. և ապա հասին
՚ի պղընձէ քաղաքն. և էր ոտ̃ ըղ հուր
՚ի վառ: Ասաց ալեքսն այն է պղնձէ
քաղաքն: Եւ իջան ՚ի դուռն քաղա
քին և ոչ գտին զմուտսն. և հեծուցին
գ̃. մարդ. յուղտն և շրջեցան ընդ պար
ըսպաւն. գ̃. օր. և գ̃. գիշեր. և ոչ
գտան այլ տեղ որ ցածէր քան զայն
տեղն որ իջեալէին պարիսպն. ամէնն
խընդրման սև քարէր. և այնպէս Թըւէր
ոտ̃ միաքերթ. կ. կանգուն բարձրու
Թ̃ էր. և խ. Թիզ լանքնէր պարըսպին.
և ունէր. իէ. դուռ ՚ի մէկ դըռնէն
՚ի մեկալ դուռն ոչ երևէր մարդն:
Յանժամ է առ ամիր մուտէն և զոտա
լիսն և զալեքսն. և գնացին ՚ի բարձր
լեառ մի որ մօտէր քաղաքին հայեցան
՚ի վերայ քաղաքին. և ասացին Թէ ոչ
եմք տեսեալ այսպիսի շինուածք ՚ի
վերայ երկրի: Եւ բուն ճչէր ՚ի վերայ
պարըսպացն: Յետ դարձան և գտան
տապանք մարմարոնեայ գոյն ըղ գոյն.
և գըրածէր ՚ի վերայ սև փորված ոսկով
լըցած:

Եւ

Նոյն գրածէր ուղէն տալ.

Մարդ ադամայ որդիք դուք բերէք զխելքերնդ ՚ի գլխ. մտոք յիմացէք սուտ կեանքս. և զմահ գալէքս ՚ի մտ։ Կու քակէ զամէն չինուածք որ չինուտէրն չիմանայ. մեզ կայ պատասխան տալու. ամենին որ մէկ չի մնաց։

Նոյն էջմ-ն գերեզմանին գրածէր ուղէն տալ.

Ադամայ որդիք դուք չի լինի որ զձեր մոռանայք. ձեր յեւր բարեացն համբերէ դուք զայն չիմացայք։ Դուք դարձէք ՚ի պէղծ գործոցն որ անանց հուրն չիմոնայք. մենք ՚ի մեր յանէ հուն բարեացն քան զպատանքըն այլ ինչ չի տարայք։

Մէկ ուրիշ գերեզմանին գրածէր ուղէն տալ.

Ադամայ որդիք թափեցէք զդէմներն ՚ի ձեզնէ. զմարմինդ կու պայրար եւ զհոգւոյդ բաժին պատրաստէ։ Որ երբ ճանապարհ ելնես. նա դողումն զքեզ չի պատէ. յերեանկ դուք պատրաստ կացէք. որ երկան դեն չարգելէ։

Նոյն գրածէր ուղէն զայս

Պահեցէք քչիկ քչիկ. որ գնաց մեր

 օրն

զրս 'ի մաղպուն․ քանի 'ի մեզ զարմանք
'ի մաղպուն․ քանի 'ի մեզ զարմանք
Թողլի․ գնալոցենք ներքև հողուն ։
Արթուն և պատրաստ կացէք․ դատողին
տուէք պատասխան․ վայ այն ադամայ
որդւոյն․ որ չունի խօկի առ մահուն ։

Մէկող Գերեզմանն Գրածէր ուշքս տյս․

Լոյիմ բարերար տէր աղուչեմ որ զիս
խրատես․ ծառայիս քամիտ դնես զիս
'ի մեր մեղացն ազատես ։ Ու տաս ինձ
բարի խրատ․ և զիմ շատ մեղքն դու
ջնջես․ դու ես ողորմած տէր․ ընդ
մեղաց զմարդն չես դատես ։

'Ի Մէկող Գերեզմանն Գրածէր ուշքս տյս․

Իադամայ որդիք․ զայն տարեր զինչ
ամէն ունի․ և շատ ցեղուցեղ դատի․
տատ Թողու ամէն չըտանի ։ 'Ի խտեմ
սողոմին ասաց․ զոր կերար և զոր խմ
բեցէր․ զոր տուի այն ինձ մնաց․ զոր
Թողի զայնես կորուսի ։
Օ այս բաներս որ գրածեր զամէնն
ո դրեցին․ և եկին 'ի հեծելն կապե
ցին տանտուխտք․ և եդին 'ի պարիսպն
ասաց մէկ մարդ մի Թէ ես ընեմ երբ

'ի

'ի պարիսպն ելաւ. Ծիծաղեցաւ ծափէ
զարկ. և ասաց շապաշ շապաշ թէ ինչ
աղւորէ քաղաքս. և անկաւ 'ի քաղաքն
և մեռաւ: Մէկ մարդ մի այլ երեկ ասաց
թէ ես եղանեմ. այնմարդիքն թէեւ
ախելքէին չըկարացին զխելքըն 'ի
վերայ պահել: Ասայ ամիր մուսէն
թէ խելաց բանչէ. որ զիւր ընկերն
մեռած տեսանէ և ինքն այլ չըվախենայ:
Այս.Է. մարդ 'ի պարիսպն ելան. և
ամենեքեան ծիծաղեցան. ծափ զարկին
անկան 'ի քաղաքն և մեռան: Ու շաթա
փեցաւ ամիրմուսէն նելոց դառնայպէս:

Այս առաց ղուզա ողբս ի վերայ պարսպին:

Պարխապ ես դու ան նման. ընկեցեր
'ի վայր զմս. մարդիքըդ որ 'ի ջեզ ելան.
քան զծաղիկ 'ի վայր թափեցան:
Ձեմ ոչ ես մի. լինի թէ չարին թո
ւեցան. հեծելքս հաւասար կու դը
զան յայս բանէս քաղաքս ան նման:
Ասաց տալիպն ես կամիմ գնալ վասն
հեծելոց: Ասաց ամիրմուսէն գնա քո
հեծելոց. և քո խալիֆային սիրուն.
տալ այն իմ բանիս մի գնար: Յայնժամ
տալիպն զիւր կէսմալին ոչ խոստացաւ.

երբ

երբ 'ի պարիսպն ելաւ զա̃մ յիշեայց. ծիծաղեցաւ ծափէ զարկ. անկաւ 'ի քաղաքն եւ յուշաթափեցաւ։ Յայն ժամ ամիր մուսէն ելայ յոյժ զի գիտայց թէ մեռաւ. տալիդն յուշ ձայն ետուր թէ մի լար. ես կենդանի եմ. տեսաւ տալիդն 'ի մէջ դրանն կայր ձիաւոր մի. եւ գրածէր 'ի վ̃ր ձեռին. թէ կալցալո բոլխ բևեռն. ժ̃բ. դիր 'ի ժուռած. եւ տղայ բանաս զդուռըդ կարդաց տալիդն արար զոր գրածէր. եւ եբաց զդուռն։ Յայնժամ. էառ ամիր մուսէն զկես հեծելին. եւ 'ի քաղաքն մտաւ. եւ շուրջ եկին 'ի քաղաքն տեսան զի մեռածէին ամ̃քեան. եւ փակած շուկայ.ք ամէնն տալեր կայածեր. եւ ջուրն շուր կայր 'ի վ̃ր. եւ ամէն փողոցի գլուխ բրքամի շինածէր. եւ ոսկի տուխած մի 'ի վ̃ր. եւ ջուրն ընդ բերանն ելանէր. ծաղկունքն անուշահոտ եւ գեղեցիկ. մարդիքն 'ի ղուսպէն նըստածէին. ոսկին եւ արծաթն. ակունքն եւ մարգարիտն կուտածէր. եւ տէրքն 'ի մօտն մեռածէին եւ փտած յերբ մարդն ձեռն հատուցանէր. նա 'ի հող դառնային։ Յայնժամ մտան 'ի փորեղ կնոջն. եւ

տակեր

ոսկերչնոցն · 'ի մետագործնոցն · և 'ի խա
զինայքն զարդ ոսկով և մարգարտով զար
դարածէր · ալորոտեանոյր նա լոյր որոտէն
գչարքն հանեք որ 'ի միջէն ելանէր ։
Յայնժամ ելան անտի · և գնացին 'ի
թագաւորին դարպասն · Դ̃ · դուռ ու
նէր · քան զբերթի · Ճ̃ · պղնձի · Ճ̃ ·
արծաթի · Ճ̃ · ոսկի · տեսան զարմանա
լի շինուածք · որ այլ չէր տեսեր աչք
մարդ կան · զայնոր նմանութին չկա
րացին գրել ։ Եւ 'ի դուռն դարպասին
կայր ձիաւոր մի · 'ի մօտն բուքայ մի · և
'ի · Ն · դինհաց ջուր ելանէր 'ի նմանէ ·
յառաջեւն ծաղկնոցեր մրգաբերած ծառ
և տունկ բազում և թէ մարդ 'ի մէջն
մտանէր նայ անուշահոտութէն գինով
ցրնէր · և վարդն բուրմայլ չափէր ·
կանգնէր · և մարդիքն 'ի շուքն մեռեա
լէին ։ Յայնժամ մըտան 'ի յայն դուռպ
պէն · որ քաղաքն ամէնն յառաջև նէր ։

Նրա տեսոց ամէք [illegible] քաղաքէն

Ուաղ քեզ աղ վոր քաղաք · որ չըկայ
'ի քեզ կենդանի · ամէնքնեն 'ի հողդար
ձեր · մարդ չըկայ բարեկենէ խլի ։ Ո՜յ
վայ թէ չէաք տեսեր · ողջախողձն

 'ի

'ի յայսմ վայրի. վախեմ թէ այսպէս լինիմք. քան զորքոյ ողորմուք լալի: Տեսան 'ի տերկեանս ազգի ազգի ոսկեհ կախած. բուումբ և չարխի ազեղ լարած. և թրրեր. և բլատկի տապարք. և քէշիկ. երբ 'ի գարպասն մտան. տեսան մարգիկք նըստած և մեռած բայց միտած ոչ էին. կաշին սևացեալէր 'ի վր:

Տեսատ ոմբք մառանին զորոմոյսառն տասոյց ըզսյս ոչ էր.

Եկայ քնոր զարմանք տեսաք. որ եղաք մեք ան մխիթար. լաւէր թէ չէաք տեսեր. զայս տեսլիս 'ի լաց մեզարար: Ես փառք արարչին ասեմ որ ինքն է ած բարերար. մի թէ յարութեան աւուրն չըրձըրգէ 'ի հուր անխաւար: Գըրնային 'ի մէկալ դուռըն տեսան ըղ քեմէրն բարձր. և զարմանալի խատուածքն ամենն կարմիր անկունքեին որ զնմանութին գրել ոչ կարացաք:

'Ի վերոյ շէմին գերանծէք ոչէր այս.

Բազ դրունս գեղեցիկ աղվոր. գովելի մեծ արքայական. ոչ կարէ շինել այլ քան զայս. կամ 'ի յայս շինուածքս ընման: Այս վայ դուք ատցայ տուէք.

որ չերդաւնայ մեզ բնակարան. գնացաք
և ատոր թողաք զանյաւոր շինուած քամ
՚ի ներս մտան գ. սիւն կայր ՚ի մէջ դաշ-
տավին. ա. լուրթ. բ. կարմիր. գ. կա-
նանչ. և գումպէթ մի ՚ի վր. սեանցն ՚ի
յօսկւոյ ծեփած. ՚ի յայն զուպպէն ոչ քա-
րեղէն չէինք տեսաք. և ոչ փայտեղէն
ամէնն ոսկի և արծաթ էր. Դ. կանուն
բարձրէր սիւնն ՚ի մէջ դաշտավին. և
ոսկի գումպէթ մի ՚ի վր. և ոսկի ար-
ծիւ մի. զուգած էր քան զկենդանին.
լուսատու աչքունք դրած էր յառիւծն
երբ գիշերն լինար. աչքունք լոյս տայէն
քան զարեգական: Եւ տախտակն ոսկի
դրած էր ՚ի վր. աթոռի մի. և գեօհարէր
աչքունք ՚ի նմա մարգարտով օրինած:
Եւ գեղեցիկ թագուհի մի ՚ի վր. աթո-
ռին նստած և խաշքիշայ մի փուր մար-
գարտով. ցան ՚ի ներքև թագուհւոյն.
և կայր ՚ի գլուխն թագ մի. գեղեցիկ և
ան նըման յօրինած. որ զնշան գրելոյն
ոչ կարացաք: Եւ ՚ի վերջն չորից ար-
գարէն քան զաղաւնոյ ձու. և ՚ի մի
ջին լուսատու ակմի: և կայր գլխագիր
մի նըման սքրամարգրիտէս գուն ցգուն
Եւ այն թագն որ ՚ի գլուխներ.

ջ. ակ կայր 'ի նմայ. ա. կարմիր. բ. լուրջ. գ. կանանչ զիւմրիւթ. դ. լուսատու ան նման. որ մարդ ոչ կարէր հայել: Տեսաւ ամիր մուսէն և խիստ եղաւ. այնպէս էր թէ այն աւուրն էր մեռած: Ասաց ամիր մուսէն թէ հազար փառք այ. որ ես կու ամա չեմ 'ի նըա յերեսն հայել:

Այս տաղս ասացաւ ողբս ի վերայ Խոջա-Հասանին.

Ընդէ՞ն ան նըման գոհար. թող դու յերես անպիտացեր. դու քան կենդանի յարդուն. մարմինդ յերհանց հողէ դարձեր: Քան զ'քո աղվոր աչերտ հողեղէն մարդոյ չեմ տեսեր. վայ տամես. ա. բերան. քո քաղաքին որ չէ վայելեր: Եւ զայս տեսեալ ամիր մուսէն. և երաղ ասաց զմարդուն կեանքն:

Այս տաղս ասացաւ ողբս ի Խոջա-Հասան բէգին.

Ողբարք սիրելիք որ կայք մի խաբիք 'ի յայսմ աշխարհիս. այս կենացս մի հաւատայք. օրինակ առէք դուք զիս: Զինչ որ ադամայ որդիք. ծնանին ամենին գան առիս. բայց ջանայ բարի գործք. որ չըլինի 'ի հաւուրն առաջիս.

Այս

Եւ ամիր մուսէն ասաց ինչ մարդ որ
զայս տեսանու այս կենացս ինքն հաւանի
կամաւորէն իւր տուն չինէ. և ան հոգ 'ի
ներս բնակի: Զաւտամ թէ իսկի մարդէ
այն կամունի միտք բանականի. անբան
անասունէ նայ. խոտակեր եչորք ստանի
Գերի ադամայ որդիք յեր դատիք զա
մէն հետ մեղաց. յիշեայ զահեղ դատաս
տանն ուծեծէ զորտիկդ և դու լաց:
Զիս տես և քեզ ճար արայ. ուխափան
կացիր 'ի մեղաց. թէ չէ աներեկ աւ
ուրն դուն այրիս 'ի հուրն 'ի յանանց:
Այիմ պատուական դշխոյ. որ դու ես
ողորմու լալի. այս քուանէ հուն բա
րեքդ. չօգնեցին քեզ փոքր իշատե:
Մէուար դու 'ի հող դարձար. և թողիր
զամէնն 'ի յերկրի. մարդն որ իմաս
տուն լինի. նայ քեզնով ինքն խրատի
Իբրև լուեցին ասելու. ասաց տալիպն
ընդ ամիր մուսէն. թէ երբ այսպիսի
մեծ մարդոյ զաւակ մեռանի. նայ
աչքըն սրնտիկ դնեն. որ աչքն եռայ.
և զմարմինն զմռեն որ փափուկ մնայ
և չըփտի. և կայր առաջի թագուհոյն.
Ե. մարդ կանգնած. Ճ. սև. Ճ. սպի
տակ մարդ. 'ի ձեռն թափած թուր.
և

Եւ սև մարդն ունէր բլատոն մի. և կայր 'ի
գիրկըն Թագուհոյն տախտակ մի ոս-
կի լաձի լարդով գրած. կարդաց ալեւորն
և էր գրած այսպէս: Անուանն այ օրհ-
նեալ որ է ինքն միշտ կենդանի. իշ-
խանէ երկնի և երկրի. արարիչ ամր ամի:
Անմահ հողածին չըլինի. բայց միայն
ստեղծողն ամենի. ան պէտքէ փառքն
աշխարհի. քան զերազ մութն գիշերի:
Ես մեծ Թագուհի էի. դուստր հզօր
մեծ Թագաւորի. ունէի իշխանութեն
մեծութեի մարդ չունէր 'ի մէջ երկրի:
Բայց մահն երբ առիս եկաւ. զամ
իրքէս առեցի. զայս տեսեալ իմա
տեղյարուք. յամ չարեաց փախերուք:
Եւ գրած էր խառաստ թէ ով զիս տե-
սանէ թող իւրն ողորմի. և խրատի.
ժէ. տարուէի որ երբ մեռայ: Մահն
ոչ 'ի Թագաւորէն վախէ. և ոչ աղքա-
տին ողորմի: Ուրէ ադամ որ ած իւր ձե-
ռօքն ստեղծեաւ. կամ ուրէ սողոմոն
արքայն. կամ աղեքսանդր Թագաւորն
որ տիրեաց. գ. կողմ աշխարհիս:
Բայց զայս քաղաքս ոչ կարաց առնուլ
ինձ այն մնաց որ իմ ձեռօքն տւի
աղքատաց. դուք որ կենդանիք դէք

մի

մի թողուք զձեր ապրանքդ այլոց որպ
և մեզ թողուք · այլ ձեր ձեռօքդ յայսկէ
անդր տարէք · և զայն կեանքն գնեցէք։

Նս․ Գրոծէբ ուղէս ոյս·

Մարդն որ իմաստուն լինի · նա և
խուր գործուն ջանասէր · որ զամենն բա
րի գործէ · 'ի չարէն 'ի զատանա փախչի։
Զի հանց մեծութիս է սուտ · և ի փա
ռաց շուտովկոր թափի · ոպ թագաւորք
եղեն · որ յառաջն զանունն ասացի։
Եւ զխմբիւթ թագաւորին դուստր
նեմ · դարպասին պրձերն ամենն ոսկի
և արծաթէր · և 'ի մեր տարերս բազում
ոսկե հանք կայ · ակն և մարգարիտն
'ի մեր ծովէս կու ելանէ։ Եւ յորժամ
կորդաց ալևորն նայ ամէր մուսէն
ելաց ելաւ և ասաց զայս ողբս։
Ես տասընվորի բարիքն չէ իսկի մար
դոյ մնացական · բայց մարդն իմաս
տուն լինի · որ ձրի բաշխէ զամ։
Մարդիկք քան զգարնան ծաղիկ · փթը
թին ալվի չորանան · երանի · ու · բե
րան արդարոցն աւուր յարութեն։
Յառաջ մեռաւ իմ մայրն · եւ · Է · տարե
կան մնացի · Ժ · տարուն 'ի վեր կալայ
զաթոռ

զաթոռ Թագաւորութն վարեցի․ Է․ տա
րուն 'ի վերը։ Յայնժամ հաստաւ ինձ մահ

Յա– գրոծէր ողբ– ոյս։

Մերեն Թագաւորք երկրի․ որ յառաջ
զաշխարհս շինեցին քանի քաղաք եւ եր
թ եր Թողին գեղեցիկ շինուածք ու գնա
ցին։ Երբ մահն 'ի վր եկաւ յամենեն դա
տարկ գնացին․ իւրեանց անէ հուն գան
ձեն․ հետ իւրեանց մէկ փող մի չունեին։
Եւ գրածեր Թե․ Ը․ տարի անձրեւ ոչ
եկաւ 'ի մեր աշխարհս․ եւ հաստաւ մեծ
ինձ եւ կանանց եւ կերակուր։ Յայնժամ
շատ գանձ եւ պատուական ակունք․ եւ
ազգի ազգի ղումաշ․ ուղարկեաց
յամ երկիր․ նաւով շուրջ եկին․ եւ
ոչ գտան կերակուր․ դարձան դատարկ
'ի տուն․ տանէին զոսկին ընդդէմ հացի
տայրին եւ ոչ գտանեին․ ոչ գրնով եւ ոչ
անգին։ Երբ ամէն կերակուրն հատաւ․
որք մարդ որ ուժովէր կերաւ զառանց
ուժըն․ պարոնն զծառայն ուտէր․ եւ
աղքատք զմիմեանս․ երբ ամէն Ճարն
կտրեցաւ․ գիտացաք որ յոյ էր բար
կութին 'ի վր մեր․ յանձն արարաք զմեր
հոգիս այ։

Եւ

Նա գրածէր ղոյս ճրագու ·

Խըրատ մի լսէ յինէ · այ յիմար ինէ
լըք դու տխմար · գիտեմ մեռանիլ
պիտի · որ չըկայ աշխարհիս քեզ ճար ։
Զքո սիրտդ ողորմած պահէ թէ պիտի
քո ազգն 'ի յօտար · 'ի պահս եւ յաղօթք
կայցէր · զի տապանն է մութն ու խաւար ։
Եւ գրածէր թէ քաղաքս երկնաչափ
աստեղզքէր չինած ։ Քան զայս ամուր
քաղաք չըկայ 'ի մեր երկրի ։ Ով որ այս
հրամանաւն մտնու յայս քաղաքս · ոս
կի եւ արծաթոյն չափ առէք որ չափն
պիտի · ապայ զայս որ իմ վրայ կայ
մի անուք · ձեր այս սիրուն համար ։
Այս չափն ինչս որ իմ վրայ կայ մի առ
նուք · ձեր այս սիրուն համար ։ Այս
չափն ինչս որ յիմ վրայ է ինձ թողէք ·
իմ ամէն թագաւորութէս զայս եմ
առեր ինձ բաժին ։ Երդմնեցուցանեմ
զձեզ 'ի յած կենդանեին · որ չառնէք
իմ մարմնոյս քաշանք · եւ կամ զիս յի
բար տաք եւ խոռէք ։ Ո՛վ իմ աղաչա
նացս լսէ ած իւրն ողորմի · եւ ոչ համ
բերէ անխեղճ գործոցն ։ Լսեց ամէն
մուսէն եւ շատ 'ի լաց ։

Նա ասաց ողբս Նիկոդեմոսն վերայ ։

Զքարը

Օքարոզն զոր դու գրեցեր. իմաս
տուն Ճարտար Թագուհի. յայս
ժամս ինձի խեղճ Թվեաց. ձեր գան
կատն որ ես լսեցի. բայց յայս և ան
չափ մալոյս. մեզ դատարկ գնալ չէ
պիտի։ Վերջի մեզ վայելս առնեմք
և Թողումք զայլն յուժ հանդերձի։
Յայնժամ հրամայեաց հեծելին. Թէ
բերէք զինչ ամառն ունիք. և լցէք որ
չափ որ պիտէ. աղ և մարգարիտ և ոս
կի։ Ասաց փոքր ամիրան. Թէ ես զայս
ինչքս որ ի վը Թագուհւոյսէ կառ
նում. և խալիֆային արմաղան կու տա
նիմ։ Ասաց ամիրմուսէն Թէ ամ իրօք
ոչ եմք կուշտ. և ոչ այնով կիշտանամք
Թագուհին ծանր երդումն գրրեր խեղ
ճէ։ Ասաց տալեան Թէ ամծ զմայն զոս
կին և զարծաթն և զպարգեւքն և զապ
րանքըն կենդանեացնէ տվեր. և ոչ մե
ռեալոյ։ Այսօր պատասխանքն բաւականէ.
հոգէ և ի հող դառնայ. առնում զայն ա
կունքն և տանիմ խալիֆային արմաղան

Ասաց տալոց ամիր մուսէն զայս խոսքս.

Ինչ մարդ որ ագահ լինի. նա փուԹով
ինքն կու կորի. ու. ամանաԹ առեմ մի

առնէք

տուներ այխմ ախրելի։ Ընդպարտէմ՚ է յայտ
քանէդ մի տուներ դու քան խոտելի։
Ասաց ամիր մուսէն թէ լմ քանիւս
մի տանուր զայն՚ ի նմանէ. ես անպար
տեմ. ՚ի յերդմանէն որ թագուհին
եր գրեր։ Յաւուր գնաց տալլքայն և կա
մեցաւ տանուլ զթագն ՚ի գլխոյ թագու
հոյն. իսկ այն սև մարդն որ բլատրկն
ուներ. է զարկ ՚ի վե՜ թիկնացն. և ըն
կեց զտալքայն. և այն որ ըղ թուրն
ուներ է զարկ զգլուխն և կորեաց։
Իսկ ամիր մուսէն զարմացեալ և փա
խեաւ ՚ի զատ. և ափսոսաց զտալքայն
որ կորեաւ իւր յիմարութ՟ն և ոչ լսեց
խրատու ամիր մուսէին. վ՟ն այն պատ
ճառէին համար չէտան կորեաւ։

Օխրտոյն որ տղն է ես [illegible] տոյ [illegible]
[illegible]. Մէ շատ [illegible]
[illegible] ընդ [illegible]
[illegible]

Յայնժամ եկաւ ամիր մուսէն ՚ի դու
ռէյէն. և բարձին ամենեքեան որ չափ
և կորացին ան և մարդարիտ լալ և զո
րուղայ. այլ և գտան տներով ձուլ տա
կի. և երբ բարձին ամենեքեան զմէկ
խաղի

խաղինայ մաղն և զոսկին չըկարացին բառնալ: Ասացին թէ զինչ 'ի պաղտատ մարդ կայ. և դրամ կայ զայս մալ և զոսկիս. չկարենան վերցընել զայն 'ի քաղաքէն: Եւ փակեցին զդուռն և գնացին ընդ ծովեզերն. խ. օր և տեսան բարձր բլուր մի. և բլրին սև մարդիկք. այլադէմք. և 'ի տակ բլրին քար կայր. իջաւ ամիր մուսէն անդ և փախեան սև մարդիկն. շատ ոք 'ի քարորկերն մտան. և այլք 'ի լերինն թագեան. երբ պահմի կացին եկին սև մարդիկն և հայէին 'ի մեր հեծելին: Գնաց ալևորն ձայնեաց և հասկացուց և գնացին բերին սև երն ըզ թագաւորն իւրեանց մօտ ամիր մուսէն. իւրեանց հալաւն սև էր և մազեղէն: Նստան կերան և խմեցին և ուրախացան: Ասաց ամիր մուսէն ցալևորն թէ հարցիր թագաւորին մարմնաւորեքան մարմին: Երբ հարցաւ ասաց թագաւորն մեք մարմնաւորենք. յաբիրայն որդւոցն: Ասաց ամիր մուսէն զինչ հաւատք պաշտէք: Ասաց սև պարոնն թէ երևեցաւ յայս ծովս մարդ լուսեղէն. որ ամ անձն լուսատայր և լուսա

ւորէր

րարէր զերկինս և զերկիր ։ Եւ մեզ
ասաց լսեցէք պարոն որդիք և 'ի միտ
առէք. Հաւատացէք արարչին երկնի
և երկրի ծովու և ցամաքի. սարսեցէք
'ի նմանէ. զի նա զա̃մ տեսանէ. և նա
միայն է ա̃ծ կենդանի. աղօթք մատու-
ցէք նմա հանապազ. և տուք ողորմու-
թի աղքատաց նա խրատեաց ըզ մեզ և ու-
սոյց մի ա̃ծ պաշտել. և ինքն վերացաւ.
լուսեղէն ամպովք յերկինս ։ Եւ մեզ ա-
մէն օր. է. անգամ աղօթք մատուցանեմք
և զա̃ծ փառաւորեմք. և գոհանամք զնմա
նէ ։ Եւ ասաց ամիր մուսէն զայս բանս ։

Բաեղ փառաւ արարիչ ա̃ծ որ ամէն տեղ օրհնեա
բանիս. բանին գոր բարձնալ ամենս. այլ եւ ա
գանմայ որդ–այս շնորհեալ շարժելն կամիս. շէ ան
ցերկնէ ա–ա–րն որ լինէն շէնքայն ամբ–ւս.

Յայնժամ եհարց իսկ Թագաւորն
թէ այն կժերուն որ սողոմոն բարկա
ցաւ դիւացն. և 'ի պղընձէ կուժն եած
և 'ի ծովն ձգեաց աստ գտանի թէ ոչ ։
Ասաց թէ որ չափ պիտի Թամաշայի
համար բերեն որսորդքըն բանամք և
տեսանեմք ։ Ասաց ամիր մուսէն մենք
այն կժերուն համարեմք եկեր. այս
քան ձանապարհս ։ Յայնժամ հրա

մայեաց

մայնեաց սև թագաւորին որսորդացն որ
բերին․ ԺԷ․ կուժ սաւաչի ամիր մու
սէին ։ Յայնժամ ուրախացաւ ամիր
մուսէն․ ոսկի սնտուկն եդիր զկժերն ։
Եւ խիստ պատիւ արար ամիր մուսէն
սև թագաւորին և խիլաթեաց և ետուր
նմա շատ ոսկի․ և ակունք և պէտուէ
ձիանք ։ Նորհակալեցաւ սև թագա
ւորն և ոչ ետու ասաց թէ այդ մեզ չէ
պիտոյ․ ոչ ծախեմք և ոչ հեծնումք մեր
քն այնէ որ որս առնեմք ըղ միոն ուտեմք
և զմորթին հագնիմք․ և զ̃ծ փառա
ւորեմք ։ Յայնժամ 'ի յորս ելաւ թա
գաւորն իւր հեծելովքն․ կէս հեծե
լքն 'ի ծովերն և կէսն 'ի ցամաքն որ
սացին և գիղեցին և այլ բազում հրե
ղէն ձի հանին 'ի ծովէն․ և մորդաղեմ
գազանք և անասունք որ ոչ լինի յայլ
երկիր․ եբեր և ամիր մուսէին ետուր ։
Այսպէս ամէն ուրբաթ գիշերին գայր 'ի
ծովէն 'ի դուրս ահեղագոչ ձայն մի
բարձր․ որ ասէր փառք ք̃ յ․ այնմ որ
ստեղծեաց զերկինս և զերկիր․ և փառք
իւր մեծութեան․ որ զ̃մ կենդանի․ մահ
կանացուէ ըստեղծեր․ և ինքն միայնէ
անմահ ։ Լսեց ամիր մուսէն․ էհարց
զսև

զոր Թագաւորն թէ ո՞վ է այն որ ամէն
ժողովրդեան գիշերը կու փառաբանէ զնա՛
ասաց Թագաւորն թէ մեք զինչ ոչ
տեսանեմք· բայց զձայն կու լսեմք։
Եւ ասաց ամիր մուսէն զայս ողբս։

[illegible]

Յայնժամ սև Թագաւորն. Բ. լաճ
մարդ եղեր 'ի հետ ամիր մուսէին։ Եւ
ամիր մուսէն շնորհակալ եղև. և ողջս
ընեցին զմիմեանս. և տարան զամիր մու
սէն կարճ ճանապարհով յերկիրն
սկանացոց։ Յայնժամ ամիր մուսէն
շատ ոսկի և արծաթ. և ակունք պա
տուականք. յուղարկեաց Թագաւորին.
չէ սև Թագաւորին։ Ասաց 'ի նմին յայն
կժերուն տուր որ տեսանեմ։ Ապա
ամիր մուսէն. Բ. կուժ ուղարկեաց
Թագաւորին. Թագաւորն եբաց զբե
րան կժերուն. եհան սև մուխ. և
բարձրացաւ յօդն և եղև 'ի կերպարա
նս գիշատեսիլ մարդկան. աղաղակ
եաց և ասէ. ողորմին ողորմին որդէ

 դաւթի

դաւթի մարգարէի. այլ չըգործեմ
զինչ գործեցի. այլ կամ 'ի հրամանս
քո. զի գիտաց դևն թէ դէռ տղոմն
կենդանին է: Եւ յայժ զարմացաւ թա
գաւորն: Ապա տարաւ ամիր մումէն
զալևորն առաջի թագաւորին. և ասաց
այ տօլ վալթաւոր թագաւոր որ զայս
իմաստուն ծերս 'ի հետ մեզ դըրիր.
այս տարաւ զմեզ և եբեր: Եւ ամիր
մումէն. Է. բարձած ուղտ ոսկի և ար
ծաթ ետուր ալևորին: Եւ թագա
ւորն այլ խլաթեաց զծերն. զամիր մու
մէն լաւ պատուեաց. և պէտաւի ձիան
ետուր. և ուղարկեաց 'ի մըրըր: Լսեց
մարայ տըրն և ուղարկեաց առ ամիր մու
մէն. տարաւ և յայժ պատուեաց զնոս:
Ապա ելան անտի. և գնացին յերկիրն
իւրեանց և հասան 'ի պաղտատ: Խալի
ֆան 'ի դէմ ելաւ ուրախութբ և մեծ
ուրախութբ առարին: Եւ բաշխեաց
խալիֆան աղքատաց. շատ ողորմութի
վն Նը գալուն. զի. Է. տարիեր 'ի Ջա
նապարհինեին: Ապա խալիֆան էր
հարց յամիր մումէն. և ամիր մումէն
օկրսաւ խօսիլ կարգաւ թագաւորին
զստղոմնի կուխն որ քաշն ասաց. այլ
և

և քաղաքին զթագուհուն դերին կալ-
դացին առաջի խալիֆային։ Ուրախա-
ցաւ խալիֆան ’ինչ գնալն և ’ի գալն.
և ասաց տալիպն ’իյուրե։ Ամիր մու-
սէն ասաց ըղ տալիպին մահն. ապա
ասաց վայ նմայ որ իւր յիմարութե̃ն
կորեաւ. և ասաց զայս ողբս։

Ն՛հայց էմ տէխմոր վէչդէր . ծէր նորար ընդ վօյրա-
նտնէր . գէմ չէ տրէտնդն փառ տէսար . ու չգաո՛
նապոն ըստպոյգ լոնէցէր . Ս՛է Թէ փառն տնմոհէեր.
որ չնոքա Թանգն նոշէէր մատաւէն գէն նրպարն
տառւր . չլոնէցէր ու չմեն նորատակէք .

Յայնժամ խալիֆան բերել ետուր
զամ̃ առաջի. զոսկին և զարծաթն։
Զզումաշն զակունքն և զմարգարիտն.
և զկժերն։ Եւ ասաց խալիֆան բերէք
զկժերն բացին և եղան ’ի կժերուն ամ̃
ն մուխ. քան զառաջինն։ Եւ երբ
տեսաւ զան խալիֆան զարմացումն կա-
լաւ զնա։ Եւ ասաց Թէ փառք այ̃
որ մեծ պատիւ էր սողոմոնի. որ իւր
իմաստութե̃ն ’ի յայս նեղութե̃ս և ’ի
բանդս էր դրեր։ Այսպիսի շնորք
հողեղինի չէր տուեր ա̃ծ բայց միայն
սողոմոնի։ Եւ ապա հրամայեաց խա-
լիֆան. որ բերին զամ̃ ոսկին և զար-

ծառայն և զդրամաշն․ տեսեալ խալիֆան և շատ եղաց և տուաց զայս ողբս։

[illegible]

Սրա այս հրամայեաց խալիֆան․ զինչ մալու զումաշ բերեալ էին զամէնն բաշխեաց աղքատաց․ և տայ թէ թող ... զայս խուրեանց տիր ոչն հա գոյն համարի։ Ապա բերել ետուր զիւր մալն զոսկին և զարծաթն և զպայ քանքն յամ և բաշխեաց աղքատաց․ մէկ կտաւ էառ և տայց թէ զթագու հոյն խըլրատն լսել․ տատ տամ և յամ ...էնն զատանեմ յոյ․ զոր ՚ի զնտաննեբ արձակեաց․ զծառայքն ազատեաց․ զհարկն վերացոյց յաշխարհէն։

Պարոն մի խալիֆան եղեր իւր տեղն և ինքն չինել ետուր սենեակ մի իւրեան աղօթանոց և եմուտ ՚ի ներս․ է․ տարի աղօթեաց․ և ապա փոխեցաւ ՚ի յաշխարհէս․ և ամիր մուսէն ետուր ըղ պարոնութիւն իւր որդուն․ և բաշխաց զիւր մալն․ և զոսկին․ և զպայքանքն ամ աղքա

տայ։ Հայգաւ մաղեղէն և մաշկեղէն.
և գնաց 'ի լեառն բնակեցաւ. ապաշ
խարութ̄բ մինչև 'ի մահ. այսպէս փո
խեցան 'ի սուտ և 'ի փուտ աշխարհէս.
և հասան յաւիտենական կենացն. և
յերկնային ուրախութենն 'ի ք̄ս յ̄ս 'ի տ̄ր
մեր. որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Պատմութիւն աղքատին և մանկան հարուստին.

ԱՅՐ ՄԻ ԷՐ ՄԵԾ
ատուն և իշխան 'ի քաղաքի
մի. և ունէր անչափ գանձ
ոսկի և մարգարիտ անգին և պատուա
կան ակունք որ չըկայր յայն աշխարհն
քան զնա մեծատուն. և ինքն ծերա
ցեալ էր և զաւակ չունէր. և հանապազ
աղաչէր զա̄ծ վ̄ս զաւակի. և ա̄ծ ետ
նմա որդի մի նըման և գեղեցիկ. երբ
մեծացաւ տղայն երետ հայրն զնա
յուսումն իմաստասիրութեն. և ուսաւ

զմիմ իմաստասիրական բանս. և էր պա
տերազմող անյաղթ։ Բայց յետոյ յու
տել և խմել անկաւ և հատուց զգանձ
հօրն և մօրն. և հայրն ու մայրն մնա
ցին դատարակ որ այլ իսկի բնաւերք
չիմընաց։ Ասաց որդին ընդ հօրն և
մօրն թէ կամիք որ հեռանամք յայս
երկրէս և երթամք հանց երկիր որ ոչ
ճանաչեն զմեզ. և զղիպն յետ դընեմք
մուրամք և ապրիմք. և ոչ մեք տըրտմինք
և ոչ մեր չար կամն ուրախանայ ՚ի վ՛ր մեր
Ասացին ծնողքն թէ դու գիտես որդեակ
Ել առ մանուկն զհայրն և զմայրն. և
գնաց ՚ի հռոմ. և հասան ՚ի քաղաք մի
և կայր ՚ի քաղաքին յայնմիկ թագաւոր
մի բարի և ՚ի մաստուն. մըտան ՚ի քա
ղաքն իջան ՚ի տուն մի. և այն թագա
ւորն յորսէր ելեր. եկաւ թագաւորն
՚ի յորսուն. և մտաւ մանուկն առ թա
գաւորն. ետ ծնուր և կանգնեցաւ. և
ըսկսաւ խօսել ընդ մանկանն. և ասաց
ինչ խնդրես յինէն. և պարգևեմ քեզ։
Ասէ մանուկն թագաւորին ես. բ.
ծառայ ունիմ ծախու այր և կին.
Ասէ թագաւորն բեր և ես գնեմ.
գնաց մանուկն առ հայրն և մայրն

և

և ասաց ընդ ծնօղացն թէ ինչ պատա
հէ ինձ կամիմ հանց բան առնել
որ դուք այլ ապրիք և ես այլ ։
Ասացին ծնօղքն թէ դու գիտես որդեակ
Ասաց մանուկն թէ կամիմ ծախել
զձեզ յայս թագաւորիս . որ հասնիք
բարութե . և ձեր գնովն ինձ բարի
լինի . և ես ջանամ շուտով ազատել
զձեզ դուք ինչ կու հրամայէք ։
Ասացին ծնօղքն թէ դու գիտես որդեակ
Էառ մանուկն զհայրն և զմայրն . և
գնաց առ թագաւորն ։
Ասաց թագաւորն մանկանն թէ քա
նի ծախես ։
Ասէ մանուկն թագաւորին տուր ինձ
այս երին ծառայիս գին աղէկ ձի և սլեհ
եւր սարօքն . և այր մարդուն գինն
տուր ինձ աղէկ հալաւ և ըզգեստ
պատուական . հրամայեաց թագաւորն
զինչ որ մանուկն խնդրեաց եւր ծա
ռայիցն գին լիականատար տուեին զամէնն .
և թուրմն ոսկի գօտով . էառ մանուկն
զօր պարգևեաց նմա թագաւորն ։
Ասէ թագաւորն մանկան այլ ինչ
կուզես յինէն խնդրեա որ տամ քեզ ։
Ասէ մանուկն . Ճ . փլօրի խարճի տուր ։

Հրամայեաց Թագաւորն և տուին։
Ասէ ցմանուկն այլ ինչ ուղես յինէն
Ասէ մանուկն հրաման տուր ինձ որ
խօսեցայց ընդ քո ծառայիցն որ յինէն գնե
ցեր. որ զիւրեանց օրհնութիւն առնեմ։
Հրամայեաց Թգւորն գնալ և խօսեալ.
և իմացաւ Թգւորն որ իւր ծնողքն էին։
Գնաց մանուկն և անկաւ յոտս ծնո
ղացն և ասէ. մի հոգայք. թէ ած կա
մենայ զձեզ շուտով կու ազատեմ։
Եւ ծնողքն օրհնեցին զզաւակըն իւ
րեանց. և մանուկն յիշեաց զած. և
մեկնեցաւ 'ի ծնողացն լալով. և գնաց
դ. օր և. դ. գիշեր 'ի մեծ դաշտ մի։
Եւ 'ի գնալն հանդիպեցաւ ընտիր
մանուկ մի բարեկեցին զմիմեանս. և
ընկերացան 'ի ճանապարհին։
Եւ երբ որ ընկերացան նա մանուկն
իմացաւ զմիւս մանկան խօսքն. որ
զհայր և զմայրն ծախեր էր։
Ասաց միւս մանուկն թէ գիտացիր
զի իմ Թագաւորն զիս խիստ կու սիրէր.
և թուղթ աւետեաց երես որ տանիմ
աւ կըրդեաց Թագաւորն և առնեմ պար
գեւս մեծամեծս. տեսանեմ զքեզ զի դու
քեզլօք մանուկ ես եղյաւ ձիաւորքան զիս

առ

տու զԹղԹերդ և դու տար այն Թ̃գուհին
քեզ շատ խրքս կու պարգևէ. զինչ որ ա̃ծ
ինձ նասխպ արերէ քեզ լինի. ես յայս դա
շտս կու կենամ մինչև որ դու գաստաւխս։
Իաւ մանուկն զայն Թղթերն ՚ի
սէկե քեսան եղիր. և գնաց ՚ի Ճանա
պարհն իւր. ՚ի մեծ դաշտ մի. և յան
կարծակի յիշեաց զհայրն ուզ մայրն
և շատ լլաց. և ՚ի շատ հոգոյն նրնջեաց
՚ի վր̃ ձիուն. և ձին ՚ի Ճանապարհէն
ելաւ. և կորոյս ՚ի քընոյն զՃանապարհն
և յանկարծակի զարթեաւ ՚ի քնոյն. և
էր ծարաւեալ ինքն և ձին. և ջուր ոչ
կայր. մոլար ՚ի շուրջ գայր և գըտաւ
ջրհոր մի հին ժամանակաց. և ծա
րաւոյն կամէր ՚ի ջրհորն արկանել:
Ապա եհան զսեկի քեսան որ զԹղ
Թերն ՚ի մէջն էր դրրեր. և կապեաց ըղ
պարանն եհան ջուր. խմեց ինքն և
խըմցուց ձիուն. և պահ մի հանգեաւ։
Եւ ապա ասաց ՚ի միտս իւր. Թէ
կարդամ զայս Թղթերս. և սկսաւ կար
դալ և գրածէր այսպէս։
Այս անուն կրզզեաց Թագաւորի որ
ջուն օխրոյ. գիտացիր եղբայր որ այդ
Թղթաբերդ ան հաւատ մարդէ և մեզ
նենգա

Թենդաւոր. դա մեծէր առ մեզ և տմ
գանձի հատ ցրնօղ. նա եղաւ դուստրն
իմ վրնաս գործեաց. և ես կամեցայ
զինքն կորուսանել. և պատրաստեցի
քեզ որ մարդ զմեր խախտութին չի
մանեայ. առաքեցի առ քեզ որ կորու-
սանես զինքն թէ զմեր սերն կուզես.
կարդաց և իմացաւ մանուկն որ 'ի վր
իւր գալոցէր մահն. պատառեաց ըզ
թղթերն և գոհացաւ զայս. և օրհնեաց
զիւր ծնօղքն որ զինքն ուսումնագետ
արարին. և իւր գիտութին պայրեցաւ.
և աղաչեաց զած որ զճանապարհն
դրտանէր զտիւ և զգիշեր գընաց երեք
միյար 'ի շուրջ գար:

Եւ հարցանէր զանուն թագաւորին
և զայն քաղաքն որ գնալոցէր. և գտաւ
և մըտաւ 'ի քաղաքն:

Եւ էր այն քաղաքին թագաւորն մեծ
և քաղաքն բարելի:

Իբրև եկաւ մանուկն 'ի տուն պառաւի
միոյ. հանգեաւ սակաւիկ մի. ըսկսաւ
հարցանել և քննել զքաղաքն և զքա
ղաքին զընացքն. և զթագաւորն:

Նա պառաւն ասէ թէ այս քաղաքիս
թագաւորն դուստր մի ունի խիստան

Նրման

նման և գեղեցիկ և իմաստուն որ չէր
կայ իւր նման. որ չափ 'ի տարիք
հասեալ էր իննսուն և ինն թագաւորի
որդի է սպաներ։

Այս մանուկն ինչ պատճառի համար
սպանանէ։

Ասէ պառաւն որդեակ կասէ թէ ով
զիս յաղթէ իմաստութբ ես զնա առ
նեմ ինձ այր. և թէ ես յաղթեմ զնա
սպանանեմ զինքն։

Եւ այդ պատճառովդ յաղթէ զթա
գաւորաց որդիքն և սպանանէ. և
զգլուխն յիւր չարտախին վր տնկէ։
Եւ իւր չարտախն 'ի վր ամ քաղաքին
կու նայի և ունի թախտ ոսկի ակամբ
և մարգարտով շարած. անդ կու նստի
և հայի ընդ մարդիկ 'ի մուշապախեն
'ի վայր. որ մարդ զինքն չի կարեր
տեսանել. և ունի պառաւ մի թարգմա
նող որ նայ խօսի հետ մարդոյ. որ
առ ինքն մտանեն։

Լսեց մանուկն զայն խօսքըն 'ի պա
ռաւէն. և գիշերն 'ի քուն չէ գաւ։
Երբ լուսացաւ գնաց 'ի բաղանիքն հա
գաւ զիւր ոսկի կար հանդերձն. և անու
շահոտեցաւ մըշկով և վարդէ ջրով։

Ա

Նա գնաց 'ի Թագաւորի դրանէն 'ի դուռն. և ուզեց հրաման մօտ տա Թագուհին մըտանել. և մարդիկքն որ 'ի դուռնէին խըրատ տուին մանկանն Թէ պատրաստ կացիր. զի շատ Թագաւորի որդւոց գլուխ է առեր։
Եւ երբ մանուկն մըտաւ 'ի ներս բարև ետուր. դըրին ոսկի աթոռ և նստաւ մանուկն. և գիտաց աղջիկն որ վասն բանին էր եկեր առ ինքն. ուղարկեց խապար հօրն և մօրն. և նայիպնուն. և իշխանացն 'ի ներքէր և ժողովեցան։
Ասաց աղջիկն. ընդ իւր Թարգման պատաւն. Թէ ասա այդ մանկանդ. կուզէ որ տամ յայն կըթզայէն որ իւր ընկերացն տուեր եմ։
Ասաց մանուկն Թէ ոչ կամօքն լինի։
Ասէ աղջիկն ընդ հօրն և ընդ մօրն և ընդ նայիպներն և ընդ իշխանուն. որ վըկայ լինին այնմ բանին. որ Թէ մանուկն յաղթէ զԹագաւորին դուստրն տանու զնա իւր կընութն. և Թէ դուստրն Թագաւորին յաղթէ զմանուկն առնէ նմա ոպ̃ զայլոցն որ ըսպաննեց։ Հաւանեցաւ մանուկն և ամենեքեան վկայ կացին։

Հարցմունք.

Ըսէ աղջիկն ով է քո հայրն։
Ասէ մանուկն հովն եւ հուրն։
Ասէ աղջիկն ով է քո մայրն։
Ասէ մանուկըն հողն եւ անձրեւն։
Ասէ աղջիկն. յոր կենդանակերպեա ծընեալ։
Ասէ մանուկն խոյին տարինեմ ծնեալ։
Ասէ աղջիկն. ով է քո դայեակն։
Ասէ մանուկն. այնէիմ դայեակն որ նա զիս կու տեսանէ. եւ ես զնա չեմ տեսաներ. նա զիմ ձայնն կու լսէ. եւ ես զնոր ձայնն չեմ լսեր։
Ասէ աղջիկն. այդ որդայոց հարցմունքն է թող այդ կենայ։
Ասէ աղջիկն. որ նէ առաջին արիւնն որ անկաւ յերկիր։
Ասէ մանուկն. աբէլի արիւնն է զոր կայէն ըսպան։
Ասէ աղջիկն. որ նէ. գ̇. բան որ կերան եւ խըմեցին եւ մեռան եւ չէր ծներ զիւրեանքն մայր։
Ըսէ մանուկն ադամ եւ այէ եւ գառն աբրահամու. եւ մէկ այն հաւն որ Քս̃ արար սաբեկայ ծառէն կախ։
Ըսէ աղջիկն. դու մէկ աւելի ասացիր։

Ըսէ

Ասէ աղջիկն. ով ոք էին որ ծնեալ
էին և ոչ մեռան։
Ասէ մանուկն. Ենովք և Եղիայ որ ոչ
մեռան մինչև 'ի գալուստ Նեռինն։
Ասէ աղջիկն. այն ինչ Թռչունէ որ
ուտէ յերդ և գարի։
Ասէ մանուկն այդ մորեխնէ։
Ասէ աղջիկն. այն ինչ է որ քանի
ապրի Ճանճիւ կու շատանայ և ապրի
Ասէ մանուկն գալ ագուաւնէ. յորժամ
կու բերէ զձագն 'ի սպիտակէ մինչ. Գ.
օր. մայրն կու փախչի. Գ. աւուրն
յետոյ կու սևանայ. մայրն գայ առ
ծագն իւր։
Ասէ աղջիկն. այն ինչ եր որ քանի
ողջեր յերդ ուգարի կուտեր. և երբ
մեռաւ մարդու միս և արիւն կերաւ։
Ասէ մանուկն. այդ այնէ որ սամսոն
մանուկն 'ի շու չէնկէ մի եառ 'ի ձեռն.
և այն ով. ռ. մարդ քոպաննեց։
Ասէ աղջիկն. այն ինչ ծառէ որ ձիւղ
և տերևեր միս և արիւն դարձաւ։
Ասէ մանուկն այդ մովսէսի գաւազան
նէր որ քանի ծառէր ձիւղ և տերև
ունէր. յերբ որ օձ դարձաւ միս և
արիւն եղև։

Ասէ աղջիկն. այն ինչ. է. հակառա
կեն որ զիրար կռուիրեն:
Ասէ մանուկն գիշերն ու ցորեկնէ:
Ասէ աղջիկն. այն ով էր որ 'ի մամն
մերձեցաւ. նա մամն ասաց թէ ես
կոյս եմ:
Ասէ մանուկն աբէլայ մարմինն էր
որ 'ի հողն բերին. հողն ասաց թէ
ես կոյս եմ:
Ասէ աղջիկն. այն որն էր որ. ժե.
տարի թագաւորեաց. ժգ. մտաւ նա
հիւանդացաւ. երբ. Գ. մտաւ նա մե
ռաւ. և դարձեալ ողջացաւ:
Ասէ մանուկն. այդ լուսինն է:
Ասէ աղջիկն. ինչ գերեզմանէր որ
շարժուն և գնայուն եղև:
Ասէ մանուկն յունան մարգարէն էր
որ ձուկն կլաւ շարժուն և գնայուն եղև
Ասէ աղջիկն. այն ով էր որ ջուր և
կերակուր տարաւ քաղցելոցն նա զկե
րակուրն թողին զտանողն կերան:
Ասէ մանուկն դանիէլ մարգարէնէր.
որ առիւծոցն տարան զդանիէլ թո
ղին զտանողն կերան:
Ասէ աղջիկն այն ով էր որ մեռաւ ոչ
մարմինն 'ի հող մտաւ և ոչ հոգին առ
ած գնաց:

Ո՞վէ մանուկն ղովտայ կինն էր որ աղ
դարձաւ. ոչ մարմինն ՚ի հող մտաւ.
և ոչ հոգին առ ած գնաց։
Ո՞վէ աղջիկն այն ինչ ծառ էր որ ու-
նի. ԺԲ. ճիւղ. և ամէն ճիւղ. Լ. տերև
և պտուղ նր սև և սպիտակ։
Ո՞վէ մանուկն ծառն տարինէ. ԺԲ.
ճիւղն ամիսնէ. տերևն. Լ. օրնէ.
պտուղն սև սպիտակ տիւ և գիշերնէ։
Ո՞վէ աղջիկն այն ո՞նէր որ կու քար
կոծէին ոչ մարդէր ոչ քաջէր և ոչ
հրեշտակ. և խօսեցաւ զէտ մարդ։
Ո՞վէ մանուկն երեմիայ մարգարէին
վէմնէր. որ կու քարկոծէին. խօսե
ցաւ զէտ մարդ Թէ գոնէ նայէ երե
միայ մարգարէն։
Ո՞վէ աղջիկն զինչ էր այն որ խորատ եա
ժողովրդեանն. ոչ քաջէր. և ոչ հրեշտակ
և ոչ ադամայ որդի և խօսեցաւ զէտ մարդ
Ո՞վէ մանուկն մրջիմնէ որ ած յի
շեաց ՚ի գիրն և ասաց գնացէք ՚ի ձեր
դարդարքն մտէք սողոմոն ժողովքէ
արեր որ ՚իյոտք չերթայք։
Ո՞վէ աղջիկն. որ էլ չի առաքեաց
ած. ոչ քաջէր և ոչ հրեշտակ և ոչ
ադամայ. որդի։

Ո՞վէ

Ասէ մանուկն գալ ագռաւանէր որ
եկաւ առ Ադամ. երբ կայէն զաբէլ
ըսպաննեց Ադամ չէր գիտէր թէ զինչ
առնէր. եկին. Բ. ագռաւ. և մէկն
զմէկն ըսպաննեց. և թաղեաց Ադամ
ուսաւ և փորեաց զգետինն. և թա
ղեաց զաբէլ։

Ասէ աղջիկն թէ արի ել ու գնա այ
սօր խալի սեղար 'ի Հեռացս. վախ
կու տար մանկանն։

Ասէ մանուկն թէ այն ածն որ զիս
փըրկեաց. կարօղէ որ 'ի վաղիւն այլ
փրկէ։ Ելաւ և գնաց խնդալով. յոր
ժամ տեսան ամենեքեան զարմացան
զնոր ապրիլն. զի յայտնիկ 'ի զատ այլ
մարդ չէր ապրեր մինչև 'ի սա։ Գնաց
մանուկն յիւր 'ի Ջեանքն. տեսաւ պա
ռաւն զի կու լայր դառնապէս. տեսաւ
զմանուկն խիստ ուրախացաւ և ասաց.
որդեակ. դու բարով եկիր. այսօր նոր
ծընար 'ի մօրէտ. ես վախեցայ թէ
զքեզ այլ կու սպանանէ. և ես քո խղճ
ուն մեռանէի։

Ասէ մանուկն. թէ ած փրկէ զիս 'ի
նմանէ։

Վաղիւն երբ լուսացաւ գնաց մանուկն

'ի

՚ի դուռն թագուհոյն · ետուր բարև և
ասաց · թէ գիշերս բարով լուսացաւ ·
քեզ ։ Գըլխն ոսկէ աթոռ և նստաւ ։
Ասէ աղջիկն այն ով էր որ մէկն զմէկն
ըսպաննեց . մեռնողն ՚ի դժոխքն գնաց .
և ըսպաննողն ՚ի յարքայութին գնաց ։
Ասէ մանուկն · լամէք որ զկայէն ըս
պան . կայէն ՚ի դժոխքն գնաց և լա
մէք յարքայութին ։
Ասէ աղջիկն · այն որն էր որ բուսըն
ճերմակէր սև դարձաւ ։
Ասէ մանուկն · Նոյեա որդին է քանի որ
զանէծքն ընկալաւ սևացաւ ։
Ասէ աղջիկն այն ովէին որ կերան և
խըմեցին և մեռան և չէր ծըներ զիւրե
անք մայր ։
Ասէ մանուկն ադամ և եւայ ։
Ասէ աղջիկն այն ով էր որ էգն յոր
ձէն ծնաւ ։
Ասէ մանուկն և այ յադամ ծնաւ ։
Ասէ աղջիկն ով է այն որ ՚ի գայլու
բերանն դըրին չըկերաւ ։
Ասէ մանուկն յովսէփ գեղեցիկն է ։
Ասէ աղջիկն այն ինչ տեղէր որ քա
նի աշխարհս ըստեղծերէր մ̃ծ նայ արե
գակն ՚ի վ̃ր չէր դեպեր ։

Ասէ

Ո՞րէ մանուկն այն ծովու յատակնէ որ մովսէս պատառեաց ։

Ո՞րէ աղջիկն այն ինչ երկուքէ որ քանի ապրի կու մեծանայ ։

Ո՞րէ մանուկն չկայ մեծ քան զձուկն ՚ի ծովն և զօձն ՚ի ցամաքի ։

Ո՞րէ աղջիկն այն ինչ ․Ժ․ սիրելիէն, որ զիրար կու ատեն ։

Ո՞րէ մանուկն հոգին և մարմիննէ ։

Ո՞րէ աղջիկն․ այն ինչէ որ զմարդ հարուստ կանէ ուրանայ աղքատ կանէ ։

Ո՞րէ մանուկն ապրշումի ճիճինէ և իւր խելքն ։

Ո՞րէ աղջիկն․ այն ինչ տրիւնէ հալալ ուտելու ։

Ո՞րէ մանուկն ձրկան տրիւննէ հալալ ուտելու ։

Ո՞րէ աղջիկն այն ինչէր ոչ կերաւ ոչ խմեց ՚ի կենդանութենն․ երբ մեռաւ կերակուր կերաւ հող և խմեց ջուր ։

Ո՞րէ մանուկն մովսէսի գաւազաններ․ որ քանի ծառէր կերակուր ոչ ուտէր․ երբ կտրեցաւ ծառէն և օձ դարձաւ․ կերակուր կերաւ հողն և խմեց ըզջուրն և կըտրեց զծովն ։

Ո՞րէ աղջիկն տուն մի կայ մէջն․ տունն

և

և դուռն արծաթ․ երբ որ պատառնխոռւի
նա ամէն աշխարհս 'ի վր̃ գայ չէնկա
րեք չլինէր։

Ո՞ր է մանուկն այդ հաւկիթնէ երբ
որ կոտրի այլ չի շինվիր։

Ո՞ր է աղջիկն արի ելոււ գընայ․ այսօք
այլ զերծար 'ի ձեռացս․ վաղիւն տամ
քեզ այն կըթխայէն որ մէկ այլ ընկե
րացն առւի։

Ո՞ր է մանուկն ա̃ծ սղորմածէ․ եկաւ
գընաց խընդալով։ Երբ լուսացաւ գը
նաց 'ի դարպասն 'ի դուռն թագուհոյն
երեսս բարև․ թէ գիշերս բարով լու
սացաւ քեզ․ և հրամայեաց աղջիկն
դըրըին ոսկի աթոռ և նստաւ մանուկն։

Ո՞ր է աղջիկն ով է այն որ կոււ կովին
լռելով և կու զարնէ խերոււ․ չունի
ձեռք և ոչ ոտք։

Ո՞ր է մանուկն ձուկնէ։

Ո՞ր է աղջիկն ով է այն որ կերակուր
տուեր մինչ մեռեալ 'ի տապաննէր․
և եղև տապանն կենդանոյ։

Ո՞ր է մանուկն յոր երանելիներ որ
քանի ցաւագնեալեր նա մեռեալեր․
տուեր կերակուր․ և տուեր և յետոյ․
առաւ զիւր գեղեցկութին կըրկին։

Ասէ աղջիկն այն ով էր որ խըրատ
ետ մարդոյն. ոչ մարդէր և ոչ քաջ
և ոչ հրեշտակ:

Ասէ մանուկն բաղաամայ էշնէ ասաց
թէ դարձիր յետս և մի երթար անի
ծանել զիէլ:

Ասէ աղջիկն. ՟Է. խապարբեր ուղարկե
ցին ոչ քաջէր և ոչ մարդ և ոչ հրեշտակ:

Ասէ մանուկն. ագռաւն ու աղաւ
նին էր. որ Նոյ ուղարկեաց 'ի խապարբե:

Ասէ աղջիկն ով ոք էին այնոքիկ որ
մեռան և կացին ընդ մահ և ընդ կե
անք. ՟Գ. ՟Ճ. տարի:

Ասէ մանուկն. ՟Է. մանկունք նէին.
որ փախեան 'ի թագաւորէն և ննջեցին
'ի յայրն. և յետ. ՟Գ. ՟Ճ. տարոյ յարեան:

Ասէ աղջիկն ով ոք էին որ երբ յե
գիպտոս մըտան. ՟ՀԵ. էին. և երբ ելան
զ. ՟Ճ. ռ. եղան:

Ասէ մանուկն յակոբ նահապետի որ
դիք նէին:

Ասէ աղջիկն անբուսն անծնին բար
ձին. անդադարին երդօքն անցուցին:

Ասէ մանուկն անբուսն աղնէ անծին
ջորինէ. անդադար ջուրնէ. որդիք
կարմունջնէ:

Ասէ աղջիկն այն ինչ է որ ա̃ծ եւ
ժողվըրնեն եղաւ ցանեաց զցանն եւ յամէն
պահու երթար և առէր մեծացէր ա̃յ
հրամանաւն. զինչ տարին որ կու մեծա
նար ամէն սահաթ մէկ մէկ տարու
չափ մեծացաւ մէկ օրն. այն մէկ այլ
օրն արար զինչ որ իւրեանց պիտոյեր:
Ասէ մանուկն այդ այն ծառնէ որ տըն
կեցին 'ի յայգին կիպարի զի ա̃ծ առա
քեաց ձեռօքն գաբրիէլի հրեշտակին
առնոյ և առէ տար ցանէ զայդ և լինի
ծառ կըտըրէ և տապան շինէ. մուտ 'ի
ներս դու և որդիքն քո. կանայք որդւոց
քոց և կին քո ընդ ն̃մ. և արարին այն
պէս և ապրեցան ամենեքեան:
Ասէ աղջիկն. դ̃. բանք ինչ էր որ
խօսեցան յայս աշխարհս չկայ:
Ասէ մանուկն. դ̃. բանքն այս է. ա̃.
ծովնէ որ խուփ չունի. բ̃. երկինքնէ
որ սուն չունի. գ̃. հաւնէ որ կաթ
չունի. և մէկ մարդուն ձեռացն մէջնէ
որ մազ չունի:
Յայս Ձուղապէս այլ վի փախեցաւ
աղջիկն 'ի կըտըրըձէն և առէ. այլ վի
դու մէկ աւելի առացիր. և առաց արի
եկու գընայ. այսօր այլ գերծար 'ի
ձեռա

ձեռացես. վաղն հայցընեմ զքեզ քո
ընկերացայն ։

Ասէ մանուկն յանծ եմ ապաւինէր ինքն ողորմած է. ողորմի ինձ. ելաւ խնդալով և գնաց ուրախութ̃բ յիւր 'ի ջեվանքն. երբ վաղիւն լուսացաւ նայ եկաւ 'ի դուռն Թագուհոյն բարև ետուր ։

Եւ ասէ աղջիկն թէ գիշերս երբ բարով լուսացաւ քեզ. դըրեին ոսկի աթոռ և նըստաւ ։

Ասէ մանուկն թէ հրամայեաց մեծ Թագուհին այլ ինչ կու հրամայես ։

Ասէ աղջիկն թէ հիմի հրամանքն քոյէ ։

Ասէ մանուկն ով էր այն որ հարուստէր աղքատացաւ. և յիւր աղքատութենն հագաւ զիւր հայրն. հեծաւ զիւր մայրն և գընաց որ զիւր ապրանքըն գըտանէր. նա մանն հասաւ 'ի վ͞ր. առաւ զմանն 'ի ձիուն վ͞ր. խմեց մահուն ջուր և խըմցուց իւր ձիուն, ինքն այլ ապրեցաւ և ձին այլ ։

Եւ աղջիկն չկարաց խօսել զի ոչ գիտէր ։

Ասէ աղջիկն ընդ մանկանն. թէ այսօր դըրնայ վաղիւն տամ զայդ պատասխանիդ. այդ ինչ դժար զըրուցէ ։

Եւ մանուկն ելեալ և գընաց իւր օթևանն ։

 Ասէ

Ասէ աղջիկն ընդ խուր Թարգմանն·
պատուաւն Թէ գնայ 'ի շուկան. և առ
ըսպիտակ հաց և գէր տագմի· և հաւ
խորված· և գինին լից շաքրով. և ը̃.
ժամն անուշ գինի· խիստ ուժով լինի։
Գընացին ծառայքն և կատարեցին
զկամքն նո̃· երբ դառն քունեղան ա
մենեքեան· աղջիկն հագաւ զխուր ոս
կէ կար հալաւն· և անուշահոտեցաւ·
և ծառայքն առին զկերակուրն անու
շահամ և զըմպելին. և ը̃· գեղեցիկ աղ
ջիկ 'ի հետ խուրն. և գնացին իջևանն
մանկանն և զարկին զդուռն։
Ըսէ մանուկն ով ես դու։
Ըսեն ծառայքն. պարոն գիտեննաս որ
աղջիկեմ 'ի դարպասէ Թագաւորին. և
զինչ լուսինն արեգական օրրոյ տէրէ·
և մեք քեզ 'ի սիրոյ տէրեմք այն պատ
ճառին համար կամիմք տեսանել զքեզ։
Ասէ մանուկն գնա 'ի զատ ա̃ծ գիտէ
որ նա չի մտանէր առխս· և ես ոչ
գիտեմ զնա։
Եւ նոքա աղաչանօք պընդեցին զե
րեսներն Թէ ոչ երթամք 'ի դըրանէս
մինչև տեսանեմք զքեզ։
Եւ մանուկն եթող մըտանել 'ի ներս։

Եւ

Եւ մրտեալ աղջիկն եբաց զերեսն։
Եւ երբ տեսաւ մանուկն զերեսս աղջը
կանն վաշեցաւ 'ի սիրոյն. և աղջիկն նրա
տաւ. և նրատոյց ընդ իւր ըզ մանուկն։
Ասէ աղջիկն ցմանուկն. Թէ ունիս
կերակուր ինչ ուտելոյ բեր որ ուտեմք.
և անուշահամ գինի որ խմեմք և անուշա
նամք. զձայնն փոխերէր աղջիկն որ
մանուկն չէր կարենար ճանաչեր զնա։
Ասէ մանուկն ած գիտէ որ չունիմ
ինչ 'ի ժամուս յայսմիկ. զի չի գիտէի
զձեր գալն առիս. որ պատրաստէի
ձեզ կերակուր լաւ։
Ասէ աղջիկն ծառայիցն իւրոց Թէ
բերէք զինչ որ ունիք. ուտելու բերին
գըրին սեղան զանազան անուշ կերակ
րով. և նրատան անուշ 'ի խում և ամ
պակ գինով արբուցին զմանուկն. և աղ
ջիկն անուշ զրոյց տայր և ժըղ լեցնէր։
Ասէ մանուկն հրամայէ որ պառկիմք։
Ասէ աղջիկն մանկանն. Թէ զիս կու
զես նա պատմէա զայն խօսքն ինչ որ
երեկ Թագաւորի դստերն ասէրես։
Ասէ մանուկն Թէ չունիմ կարողու
Թին որ ասեմ. զի կու վախեմ Թէ մե
ռանիմ. այլ բան հարցուր որ ասեմ։

Նա

Այս երդուաւ յա՜մ թէ զայն բանն ոչ լսեմ' 'ի քէն ոչ կատարեմ զկամս քո. և ըսկըսաւ խաղալ ընդ նմայ:

Եւ մանուկն բորբոքեցաւ 'ի խիստ սիրոյն. և յաղթեցաւ 'ի գինոյն. և ասէ ցաղջիկն արի որ պառկիմք. ելաւ աղջիկն և եհան զշարէ շապիկն և եդ 'ի օրնարքըն 'ի գըլխուն ներքև և սկսաւ խաղալ 'ի հետ մանկանն:

Եւ մանուկն յաղջըկան սիրոյն և 'ի գինոյն թըմրեցաւ և մեկնեաց զխօսքն և աղջըկանն չկարաց առնել ինչ. և աղջիկն խնդաց 'ի միտքըն. սահեցաւ յանկողնոյն և ելաւ գընաց խնդալով. և շատ շապկին պէտ չարաւ խիստ ուրախացաւ. թէ ուսայ զհանելուկն. և ինձ երբք մի չկարայց ոչ ինչ առնել. և ընդ լուսանալն ըսպանանել տամ զինքն:

Եւ մանուկն փաղփընէն զարթեաւ և խելքն 'ի վրան եկաւ իմացաւ որ խաբաներ զինքն և խիստ տըրտմեցաւ. և յետոյ տեսաւ զհալաւն և շատ գոհացաւ զա՜յ. և էառ պահեց և գնաց 'ի դարպասն երես բարև և ծըռատաւ յակի աթոռն. իմացաւ մանուկն որ թագաւորին դուստրն էր որ երիկունըն ծօտներ գընացեր:

Աղջիկն ուղարկեց հօրն և մօրն և իշ
խաներացն. և եկին միաբան. և մա
նուկն յոտն ելաւ ծունր է ած թա
գաւորին և նստաւ:

Րսէ աղջիկն թէ ասեմ զերեկեան
բանն որ քիս հարցար. և սկսաւ ասաց
զամենըն կարգաւ. որ երեկունն լսե
րէր. և ամենեքեան զարմացան ընդ
գիտութեն աղջրկանն:

Րսէ մանուկն ընդ թագաւորին. և
ընդ իշխանացն. տիեզերակալ թագա
ւոր ձեր դուստրն ինձի. գ. օր բան
հարցաւ. և ես պատասխանի տվի. ես
այլ իւրմէն բան մի հարցանեմ եթէ
ոչ ես եմ յաղթեր զնայ:

Րսէ թագաւորին այսոր հաւանեմք.
և վկայ կացին ամ իշխանքըն. որ այլ
աւելի ասուլիս չառնեն:

Ասէ մանուկն աղջըկանն թէ որ նէ
այն թռչունըն որ կալայ զինքն և զե
նեցի և զփետուր ընդպահեցի զինքըն
խորվեցի և դըրի առջևս թէ ուտեմ.
և այն թռչունըն ՚ի հետն ունէր այլ
ցեղ թռչունքներ. ապա իւր փետուր
ներ գեղեցիկ ոմպ զունկի նա յանկար
ծակի թըռաւ և գնաց. թէ չէք աւա
տար

տարՙնա զփետուրն բերեմ որ տեսնուք։
Աղջիկն երբ որ զայն լսեց խիստ վա
խեցաւ. գիտէր որ ըզ իւր խապարն
կու տայր. ասէ այդ ինչ դժար զըր
ուցէ չեմ կարէր գտանար գիտեմ որ
յաղթեցեր զիս. ուզէ զինչ որ ու
զես և տամ քեզ։

Ասէ մանուկն այլ ինչ չուզեմ քան
ըզ քեզ առնել. և իշխանքըն վըկայե
ցին. և հաւանեցան. պսակեցին և արա
րին. Է. օր հարսանիք. և ետ Թագա
ւորն ըզ կէս Թագաւորութեն և ըզ
կէս գանձին. և որ քանի աշխարհ ու
նէր ամէնեցուն տիրեաց։

Ուղարկեաց մարդիքն և շատ գանձս
այն Թագաւորին. որ հայրն և մայրն
՚ի քօմէր. բերեր ըզ իւր ծնողքն մօտ
յինքն. և տեսեալ ըզ միմեանս ուրա
խացան և գոհանացան զայ. և զաստն
ջական պատուան տարաւ ՚ի դարպասն.
և արար իւր մեծ. և Թագաւորն յետ
մահուան իւրոյ ամ գանձին և հեծե
լին և աշխարհին տր կացոյց ըզ մա
նուկն. և քի մարդասէին փառք և
գոհութի յաւիտեանս.
ամէն ։

Խրատք և իմաստութիւն· ասացեալ է Խիկարայ·
Իւր քեռորդին որդեգրին Նաթանին· և է մեծ [illegible]
իմաստութիւնք·

ԵՍ ԽԻԿԱՐՍ ԴՊԻՐՆ Ի
սենեքերիմա՝· արքային ասո
րեստանեաց և արարի· կ· կինս·
և շինեցի· կ· ապարանս· և ես խիկարս·
եղէ· կ· ամաց· և ոչ եղև ինձ որդի։
Յայնժամ մտի առ լուծքն· բազում
ընծայիւք և վառեցի հուր· և արկի
խունկս· և անուշահոտս· 'ի վ̃ր ն̃ր· մա
տուցի զընծայս· և զոհեցի զոհս եղի
ծնունդն· և աղաչեցի ասելով։ Ո՛վ տե
արքիմ և չա̃ծք իմ բելշիմ և շահմիմ
հրամայեցէք և տուք ինձ արու զա
ւակ· քանզի ահա խիկար կենդանի
մեռանի· և զինչ ասեն մարդիք· Թէ
խիկար կենդանի է· և իմաստուն և ճար
տար մեռաւ· և ոչ կայր որդի որ թաղ
եր զնա· և ոչ դուստր որ լա՛յ զնա·

զինչ ասեմ չունիմ ժառանգ յետ մա
հուան իմոյ։ Եւ եթէ որդին իմ օրն.
ժ. քանքարս ծախեսցէ. ոչ կարէ. ըս
պառել զինչս իմ. այլ զիարկցէ հող
ձեռօք իւրովք 'ի վր̄ իմ. զի մի մնա
ցայց ան յիշատակ։ Յայնժամ ձայն
եղև 'ի չա̃ծոցն. և ասէ. խիկար. ոչ
հրամայեալէ լինել քեզ զաւակ. բայց
թէ առցես զնաթան քեռ որդին քո.
և սնուցանես զնա որդի քեզ. և հատո
ւսցէ քեզ զանունքո։ Զայն եղև 'ի
չա̃ծոց իւրոց. և առի զնաթան քեռ
որդին իմ. 'ի մի յամի. և հագուցի նմա
բեհեզս և ծիրանիս. և մանեակ ոսկի
պարանոց նր̄. որպ̄ որդի թագաւորի.
գեղաշուք զարդարեցի զնա. և արբուցի
նմա կաթն և մեղրըն։ Եւ նրնջեցու
ցանէի զնա 'ի վր̄ արծուճոց. և աղաւ
նեաց իմոց. մինչև եղև. է. ամաց. և
ապա ըսկսա ուսուցանել նմա դպրութի
և իմաստութի և հանձար գիտութի.
և զպատասխանիս հրովարտակաց. և
դարձուածս հակառակաց խօսից 'ի
տուէ և'իգիշերի. ոչ դադարէի ուսու
ցանելո զնա. և յագեցուցի ուսմամբ.
իբր թէ հացիւ և ջրով։ Ապա ասէ

 արքայն

արքային դպիր և իմաստուն Խիկար. գի-
տեմ զի ծերացեալ ես և յետ վաղճանի
քո ով է որ կատարէ ճարտարութե՟ և
իմաստութե՟ զգործս արքունեաց մերոց
և ես հանապազ տրտում եմ այդ խոր-
հրդիդ: Ասէ ցնա արքայ յաւիտեան
կաց. է իմ որդի որ առաւել հանճար
և իմաստունէ քան զիս. ասէ թագաւորն
ած զնա առ իս զի տեսից զնա. և բերե-
ածի ըզնա կացուցի զնա առաջի թա-
գաւորին. յորժամ ետես թագաւորն
զնա ուրախ եղև և ասէ. այսօր օրհնեալ
եղիցի քան զի Խիկար 'ի կենդանութե՟
իւրում. է ած և կացոյց զորդին իւր
առաջի իմ. և ինքն 'ի հանգստեան եղի-
ցի: Եւ ես երկրպագի արքային իմոյ.
և առեալ տարայ զնաթան յապարանս
իմ. և այսպէս ասէ 'ի խրատել իմում:

Խրատք Խիկարայ՝ զոր ետուր որդւոյն Նաթանայ

Որդեակ եթէ լսես խօսք 'ի դուռն թա-
գաւորաց. և իշխանաց. և մեծամեծաց.
պահեայ և մեռոյ ըզնա 'ի սրտի քում. և
մի ասեր մարդոյ մինչև այլքն ասեն քեզ:
Որդեակ զմարդոյ կապածն և մոհրածն
մի արձակեր. և զարձակեալն. մի կապեր

 Որդեակ

Որդեակ լաւէ 'իմաստուն մարդուն հետ քար կրելն. և քան զանզգամին հետ ուտել և խմելն։

Որդեակ. մի լիցի զի առաքեսցեն ըզ քեզ 'ի բան. և դու ոչ 'իմանաս զբանն և երթաս. յետոյ այլք ուղարկեն երթամ 'ի բանն. և դու ծաղր լինիս։

Որդեակ մի այնպէս անէր որ երթաս տեղ մի. քեզանէ մեծ մարդուն վերնատիս. որ չասեն թէ եկոյ վայր որ յամօթ լինիս. վայր նիստ որ ասենթէ եկո վեր։

Որդեակ թէ ընկերն քո հիւանդէ. մի ասեր 'ի միտքդ. թէ տանձ կամ խնձոր գտնում. և ապա երթամ 'ի տես երթ տուխք և տես աչօք. զի հիւանդն դատարկ տես շատ լաւ է. քան բազում կամակս ուտելոյ։

Որդեակ. մի հեղուր զարիւն մարդոյ. զի մի այլքն հեղձցեն զարիւն քո։

Որդեակ մի շնար ընդ այլոց կանանց. զի մի այլք շնասցեն ընդ կնոջ քո։

Որդեակ լաւ է ծառային. միամտութ̃ տալ պատասխանի տ̃ն իւրում. քան զոր խրատելով խօս. և ած 'ի բարկութիւն։

Որդեակ. մի տար ընկերի կոխել զոտս քո զի մի համարձակի. և կոխեսցէ զպարանոց քոյ։

Որդ

Որդեակ. մի՛ լինիր քաղցր որ կլանեն
զքեզ. և մի՛ լինիր լեղի որ թքանեն զքեզ։
Որդեակ լաւ է կոյր աչօք քան կոյր մտօք.
զի կոյրն արագ տեսանէ. զերթ և եկն
ճանապարհին. և մտօք կոյրն հանա
պազ գնայ կամակորն։
Որդեակ. լաւ է աղջիկ որ ծնանի և շուտ
մեռանի. կամ թէ ապրի. և ազգէն
խուրոյ սև երեսանք բերէ։
Որդեակ. լաւ է կողմ 'ի ձեռին քում.
քան թէ. չարեկ. 'ի այլոց ձեռքն։
Որդեակ. լաւ է ուլ մի 'ի ձեր տանն զե
նած. քան թէ եզմի 'ի տունս այլոց։
Որդեակ. 'ի յապարանս թգ՟րց մի մտա
ներ. և ը՟. կնոջ դատաւորի մի խօսիր։
Որդեակ. աչք մարդոյ ագահէ ոչ կշ
տանայ գանձով. մինչև լցվի հողով։
Որդեակ ընդ մարդոյ կնոջ մի խնամա
խօսիր. զի թէ գէշ լինի անիծանեն
զքեզ. և թէ աղէկ լինի ոչ յիշեն զքեզ։
Որդեակ յորժամ որ դատաստան եր
թաս. մի շատախօս լինիր. և մի ծուռ
զրուցեր. զի մի սուտ հանեն զքեզ.
և մըտնուս 'ի զընտան։
Որդեակ. առաջ ըզ խօսքդ 'ի մտացըդ
խորհէր. թէ սուտես մեղայ ասա զի մի

դատա

ճշմարտութիւն արկցէ 'ի բանդ. և թա
լանէ զինչս քո:

Որդեակ զմարդն որ 'ի կախել տանին. մի յաւաջ նոր ընթանար. զի մի մատնէ զքեզ. և ասէ թէ սա այլ իմ ընկերէ:

Որդեակ յորժամ երթաս 'ի հարսանիս կամ 'ի մահատուն. առաջ հաց կեր 'ի տունդ և ապա գնա. զի թէ հարսանիսէ. 'ի շատ խնդութենէն հոգ չանեն զքեզ. և դու մնաս յանօթի:

Որդեակ. կարմունձ մի հեռի գնալ անցանել լաւէ. քան մրտնուլ 'ի ջուր
մօտիկն:

Որդեակ նոր դատաստան մի սահմաներ անիրաւութբ. թէպէտ և իշխանն
լինիս ապա սահմանէ:

Որդեակ մի բանար զաչս քո և տեսաներ կին գեղեցիկ. զի գեղեցալէ զերեսն և ծարուրեալ է զաչս. և թէ վատնես. զամ ինչս քո 'ի սէր նր. ոչ ինչ աւաւել գտանես քան զկնոջ քո. բայց միայն մեղքն. և սևերեսութիւն:

Որդեակ. թէ տեսանես. զերիտասաարդ մարդն. թուուցեալ յոդս մի հաւտար գործոց նր. զի բան ծերոց հաստատէ. բայց յեսա որդին ոչ ահա

օրինակ

օրէնտկ սորա . որ ասացեալն է . Թէ երբ
բերան առիւծոյ . որ զերծուցանէ ըզնա
Որդեակ . Թէպէտ և որդին քո իմաս
տունն է յառաջագոյն փորձեայ զնա . և
ապա տուր զինչս քո ՚ի ձեռն նորա ։
Որդեակ ՚ի կնոջէ յօտարէ . և ՚ի հարանէ
տանէ քան զնկերան . յառաջ ել և զնա
և այլ մի դառնար որ հարկև որ լինես .
ապա Թէ դառնաս փոխարէն հարկացդ
առնես անարգութիւն ։

Որդեակ ով որ քան զքեզ պինտ եր
եռէ . մի հակառակիր ընդ նմա ։
Որդեակ . Թէ բարձրէ տանը չէմն քո
առաւել քան ինը կանգունս . այլ որ
մտանես խոնարհեցոյ ըզ գլուխ քո ։
Որդեակ մի առնուր կըշռով մեծ . և ծա
խեր փոքր . և ասես ՚ի սրտի քում . Թէ
շահեցայ . եւ ոչ գիտես որ փոխանակ ՚ի այն
փոքր շահուն . բար կանայ ա՟ծ . և զոր ու
նիս առնու ՚ի ձեռաց քոց և տայ այլոց ։
Որդեակ . մի երդուիր . և մի ասեր սուտ
զի սուտ երդումն . և սուտ ասելն .
զմարդոյ կենաց պակասութ՟ն բերէ ։
Որդեակ . եԹէ կամիս խնդրել ինչս ո՟յ
ջամոաց նորա մի հեռանար . և զոր խնդ
րես տացէ քեզ ։

Որդեակ զինչ քեզ բան որ չար թուի.
ընկերին քում մի աներ. և զոր ինչ բա
րինէ կատարէ. և տրասցես քեզ բարե
կամ. և դու ամ̃ցուն բարի գտանիցիս ։
Որդեակ յորժամ լինիս ՚ի մէջ մարդ
կան. մի յայտներ զպարտքդ և ըզ պա
կասութիս քո. զի ՚ի նոցանէ շահ ոչ
լինի քեզ. և դու արհամարհիս ՚ի մէջ ն̃ց ։
Որդեակ սիրեայ զկին քո. զի մարմին
քո է. և աշխատանօք անուցանէ զոր
դիսն քո. և կցորդ կենաց քո է ։ գ
Որդեակ սիրեայ զեղբայր քոյ. հաւ
սար ընդ քեզ. զի հասանել որդւոց
քոց խնդասցես ։
Որդեակ ուսոյ զորդին քո ՚ի քաղց
և ՚ի ծարաւ. զի ուսանիցի համբերել
նեղութե̃. յորժամ հանդիպի ժամա
նակ սովոյ զի կարասցեն ժուժկալել ։
Որդեակ մարդոյ գործք որ ոչ է բարի.
և չունի անուն բարի. յաշխահամարդ.
լաւէ մարդուն այն մեռած կամ թէ
կենդանի ։
Որդեակ յորժամ լինիս այլոց տան
հուր. եթէ օձ և կարիճ բերեն առա
ջի քո. մի քամահեր. և մի գանգատիր ։
Որդեակ մի ասեր չար բարեկամին

րուք։ 'Ի սրտերդ նախանձ մի՛ պահէք։
Զամէն բան համբերելով արարէք։
Զօկիզըն նոր տնկելոյ արարէք. և
ապայ զհիննն խլեցէք։ Զերևելի զգայ
արանք ձեր պատրաստ պահեցէք։
Անպատեհ բաներուն 'ի զատկացէք։
'Ի մէջ մարդկաց վատ անուն մի՛ ըլնիք։

Օ։

'Ի գողունեաց ընչից մի՛ շահիք։
'Ի յեզեր թագաւորի տուն մի՛ ըլնէք
Զձեր ընտանութեն մօտ 'ի խանութ մի՛
ըլնէք։ 'Ի պիղծ մահելէից 'իզատկացէք
Որք անխրատք են 'ի չխանաւորի թող
ւայութեն չանեն։ Ան ընկեր 'ի
ձանապարհ մի՛ երթայք։ Անարժանից
մի՛ խոնարհիք։ Հետ չար կանանց մի՛
գատիք։ 'Ի յօտար հող ծառ մի՛ տընկէք։

Է։

'Ի յաղահատ տեղիք սերմ մի՛ ցանէք։
Հետ ամէն ազգ մարդոյ մի՛ փաթրթ
վիք։ 'Ի նոր քաղաք մարդկէ փոխ մի՛ առ
նուք։ Հետ անարժան մարդկանց մի՛
նստիք։ Հետ անհարկից սէր մի՛ դնէք։
Քամոտ մարդկանց մի՛ աւտայք և հետ
նշ աղուհաց մի՛ ուտէք։ Հետ ծառայի
մի՛ կռուիք որ չամաչէք խաւ տէրոջէն.
և

նէ իւր աղայէն 'ի զատակացէք։ Զըտեսած մարդոյ հետ սիրելութիւն մի առնէք։

Ը։

Տղայն որ 'ի մօրէն ցաւոտ ծնանի իւրն դեղ մի առնէք զիրա Փայտա ջունի։ Անշահ մարդոյն. և խելառին հարբածին խրատ մի տայք։ Կուք զձեզ մեծ մի տեսնուք։ Ի յեղուանի կնոջէ պատրաստ կացէք։ Ովոր զխրատն սիրէ այնոր տվէք։ Զուտելն եզխմելն մինակ մի սիրէք։ Զեր հընազանդելոցն կուռ մի առնէք։ Զձեզ սիրողն մի ատէք։ Ով ձեզ հետ սէր ունի զնա անտես մի առնէք։ Անպատեհ պատճառէ ըզ ծառայն ձեր մի ծեծէք։ Խայլոց հաց աչք մի ձգէք։

Թ։

Զձեր հացն այլոց սեղան մի դնէք։ Երբ զձեր հացն ուտէք զձեր զրուցըն տեսէք։ Տղայոց և ջէ հիլաց հետ թէպտիր և մուշավէրէ միանէք։ Օտար կին և պառաւ 'ի ձեր տունն մի թողէք։ Իչար կնոջ հիլաթէ պատրաստ կացէք։ Զձեր հոգին ձեր մարմնոյն ծառայ մի անէք։ Ձեր որդւոց եղբաւտերաց մահն մի տրտմիք։ Իյօտար

քան մի վստահանայք զերթ փորձած։

Ժ։

Զայգին ձեր օտարի 'ի պահոց մի տայք։ 'Ի յայլոց ապրանք իբրեւ զքոյն չեւր մի վստահանայք։ 'Ի օտար մարդոյ տուն տանուտրութին մի առնէք։ Զօտարն որ չէք ճանաչեր 'ի ձեր տունն տանուտէր մի դնէք։ Այն մարդիքն որ զայս կեանքըս խիստ կըսիրեն. դուք զնա մի սիրէք։ Այր եւ կնոջ. ծառայի. պարոնի շառ մի ձգէք։

ԺԱ։

Դու թագաւորն ահարկու եւ պատրաստ կացէք։ Թագաւորն թէպէտ խոնարհի դուք մի համարձակիք։ Իշխանաւորն սակաւ սիրեցէք։ Բայց 'ի ղեյպեթն զինքն մեծ սիրեցէք։ 'Ի ոխակալ մարդկաց 'ի զատ կացէք։ Զամէն մարդոյ հարկիք իմացէք։ Ընդ բախտաւորն եւ ընդ տօլվաթաւորն մի նախանձիք։ Ընդ իմաստունքն մի դէմ առէք եւ քամահէք զի նոքա տէրեն գրչի եւ իմաստութեն։ Այն որ որք գիտունքեն զնա թէթեւ մի առնուք. թէպէտ դուք իմաստունէք քան զձեզ տւսագն մի արհամարհէք։

հէք։ Ընդ հանձարեղին մի վանիք։
Այն դք որ ծերքեն պատուեյէք և գա
ւազան լերուք նոցայ։ 'Ի բան բանեղծ
մարդկաց 'ի գատ կացէք։ Դուք ըղ
մարդ ծաղր և տնազ մի առնէք։

ՃԲ։

Ծերքն հարկօք սիրեցէք։ Զմեծն
մեծ սիրեցէք։ Զխաբուսիկն կտրե
ցէք 'ի միջոյ որ ան հոգ կենայք․ հետ
ժլատ և ոչ ինչ մարդկաց մի դատէք։
Զհօր և զմօր և զազգի հարկիքն մեծ
տեսէք։ 'Ի ձեր մօտ ազգեն մի կտրէք։
'Ի մէկ հետ մարդոյ մի տայք զձեզ
կլանել։ Զերդումն և զպայմանն որ է
ահտուածան մի կոխէք։ Ընկոչ 'ի պա
տիւ մի երթայք։

ՃԳ։

Զծոմ աւուրթ ձեր խրատիւ և իմաս
տութ' կացէք։ Թէպէտ և դուք չար
լինիք․ զաղէկն սիրեցէք։ Իսկ թէ
աղէք լինիք զչարն մի բամբասէք։
Աստ մարդկայ տէրին մի օգնէք։ Ի
սիրելոյ և 'ի զարմէ զգուշ մի վերցնէք
Հետ պիղծ մեռելի զձեր մեռելն մի
դնէք։ Ուսումն և խելք ուսիք։ Խրատէ
մի ամաչէք։ 'Ի մէջ մարդկանց քան զբա
րեին այլ բան մի խօսէք։

ԺԴ։

Ով քան զձեզ աղէկէ և գիտուն զինքն
մեծ տեսէք։ Իսկ այլ իրաց քան իմաս
տութեց. բանից այլ բանի խնդրող մի
լինէք։ Թէ իմաստունքն հեռի են
դուք գնացէք իւրեանց մօտն։ Զան
ցեալ ժամանակն հեշտ մի համարէք։
Զինչ որ աշխարհս չունիք ’ի մարդվէ
մի խնդրէք և մի քնքշէք։ Թէ կու
զէք որ անհոգ մնաք աղէկ արուեստ
ուսիք։ Բան մի որխպահ առնուք վճա
րեցէք. խօսք որ խելաց չէ մի խօսիք։

ԺԵ։

Խօսք որ ասելու չէ մի ասէք։ Ըզ
լեզուձեր ’իչար ասելն մի սովեցնէք
Անպատեհ խօսից մտիկ մի դնէք։
Պիղծ խօսից պատասխան մի առնէք.
Թագաւորաց յոյս մի դնէք։ Ամէն ոք
Թող իւր արուեստն մէջ ըլի։ Զինչ,
որ լսէք զպատասխանին սորվեցէք։
Զբան որ չի գիտենաք մի ասէք։
Զինչ բան որ ’ի ձեր միտն չկայ
զայն լեզուաւ մի խօսիք։

ԺԶ։

Ամ մարդոյ խօսաց մի վստահանայք
Զբարի խօսքն ամէն մարդոյ ընդու
նեցէք։

նեցէք։ Ո՛չ իրաւ և ոչ սուտ մի երդնուք։
Զայն կեանքն ընդ այս կենցաղոյս մի
փոխէք։ Ամէն մարդոյ զայն կամեցա-
րուք զինչ որ ձեր անձինն կուզէք։
Որբերոյ իրք մի խնայէք։ Երկան Ճա-
նապարհի պաշար պատրաստեցէք։
Արեաց համապատ. ողորմեցէք. կար-
ճութեն ժամանակն զծերութեն միտ
բերէք։ Զծերութեն բանն ՚ի կարճու-
թեն ժամանակն հոգացէք։

ԺԷ։

Ի ժլատութենէ փախիք։ Առատութե
արուեստ ուսիք։ Ընկերըն առատու-
թեն ՚ի ձեր հալալ արդեանցն արարէք։
Զմարդկութեն կերպն ճանաչեցէք։
Հետ հարկաւորաց սէր դրէք։ Իցա-
ծէն և անդիտէն խնդիրք մի խնդրէք։
Հետ ամէն մարդոյ սէր և հարկաւո-
րութեն ըստ ժամանակին դրէք։
Իզ պատուականն պինտ մի բռնէք։

ԺԸ։

Զձմռան զախերան ամառն հոգացէք
Զայս աւուր բանն ՚ի վաղն մի ձգէք
Բանն որ եղածչէ զէտ եղած մի ձևէք։
Զդեղն առողջութեն ժամն խմեցէք։
Զհաճամաթն ՚ի յատենն առէք։ Երբ

Ծէր լինիք կործութեան մի ցանկայք : Զբանգէտ մարդն 'ի վր բանի դրէք : Զձէհիլն և զերկչոտն 'ի վր մեծութե մի դնէք : Մեծք որ օխս պահեն փախերուք 'ի նոցանէ : Ամէն իրաց շուտ մի հաւատայք : Զձեր ընտանիքն սիրեցէք

ԺԹ :

Զհետ ուղորդ սիրելեաց քէթ 'ի վեր մի կենայք : Զազգականս ձեր մի վիրաւորէք : Մի թողոյք զձերայինսն և 'ի յօտարն չփանայք : Զձեր հին սիրելիքն մի մոռանայք : Զձեր թշնամին խիստ մի արհամարհէք : Իմաստուն թշնամոյ խիստ մի վախենայք : Զանգէտ սիրելին մեծ մի գիտենայք : 'Ի թշնամութե սիրոյ տեղիք պահեցէք 'ի սիրելութե ժամն զթշնամութի յիշեցէք : Ծուլութե արուեստ մի ուսանիք : Զձեր սիրելին աղքատութե ժամն փնտրեցէք :

Ի :

Ը հետ գիշաւորին մի գիշանայք : Ամէն մարդ թող զիւր չափն վայելէ : Աշխարհս ձեզ խաղաղ թող չթուի : Զհոգոյ բաժինն 'ի մարմնաւորս մի մոռանայք : Զտղայքն ձեր հնարա

 ւորութե

ւորութեան արուեստ ուսուցէք: Զձեր կերպարանն ՚ի սիրելեաց և ՚ի թշնամեաց ծածուկ պահեցէք: Զձեր խորհուրդն ամենայն մարդոյ մի ասէք: ՚Ի տեղի ուժեք անկանիջ մի դնէք:

ԻԱ:

Զձեր խորհրդակիցն ՚ի ժամանակի բարկութեան փորձեցէք: Զկին և զորդիս ՚ի ժամանակի աղքատութեան մի ուրանայք: Առ մեծամեծս աչք ՚ի բաց կացէք: Զամենն իրաց ըզ չափն սիրեցէք: Զհպարտութիւն քան զմահն այլ զառն իմացէք: Զանհոգութիւն ձեզ կենդանութեան գիտացէք: Ընկեր զայն սիրեցէք որ խուրձն իրք մի շահիք:

ԻԲ:

՚Ի ժամանակի անհոգութեան քան ՚ի նեղութեան ժամանակն այլ խէստ պատրաստկացէք: Զամենն բան ՚ի յառաջատութեան ժամն հոգացէք: ՚Ի աժանութեան զթանկութեան յիշեցէք: Երբ առողջ կենայք զհիւանդութիւն ՚ի միտ ածէք: Զաղջկան կամ զկին ՚ի ճանաչող տեղաց առնէք: Զմարդ մէկ հեղ տեսանելով մի փաթըթիք: Ան շատ սիրելեաց ՚ի զատ կացէք:

ԱՅՐ ՄԻ ԷՐ Ի ՔԱՂԱՔՆ

ըստամպօլ· յոյժ մեծատուն. և իշխան մեծ և հրամանատու բազում գաւառի:

Եւ էր անուն նր եփրեմիանոս· և կնոջն աննայ· և էր եփրեմիանոս մեծ սիրելի· 'ի յաչս թագաւորին խուրոյ: Որքայ էին հասեալ 'ի մեծ ծերութն· և ոչ ունէին զաւակ 'ի մէջ երկրի որ ժառանգէր զինչս նց· և էին կարի տրտում· և անմխիթար· վս ան ժառանգութն· տիւ և գիշեր հանապազ աղաչէին զած վս զաւակի:

Եւ յաւուր միում· կինն աննայ· բազում աղախինեօք և ծառայիւք գնաց մեծ եկեղեցին. որն սոփիայ· և կայր աղօթս առ ած. և բարեխօսութբ սբ ածածնին· և ամ սրբոցն· հայցէր 'ի քէ. ժառանգ բարի և յետ աղօթիցն· բազում ողորմութիս առնէր աղքատաց և կարօտելոց· և քահանայիցն ամենեցուն. և ելեալ գնայր 'ի տուն իւր: Եւ 'ի գնալն երեք 'ի Ճանապարհին հանդիպեցաւ մին աղքատ խեղճ և ողորմելի·

մէլի. և ասաց տիկին տուր ինձ ողոր
մութին քեզ. և քո մէկ որդոյդ արևուն.
և տիկինն հիացեալ ՚ի միտս իւր. և
ասաց թէ վայ ինձ. զի ես անժառան
գեմ. և դայ ինձ երանի տայ. վն՟ որ
դոյ. արտասուեաց և ելաց. և ետուր
նմայ ողորմութի. և գնացեալ ՚ի տուն իւր:
Եւ ՚ի գիշերին յայնմիկ. երեկ տես
լեանն մին ծեր և աւետեաց զանինայ
և ասաց. ահա կին. կատարեցաւ խնդ
րուածք քո առաջի այ՟: Բայց զայտ
արծաթ ապատ դարպասն. որ անթիւ
ոսկով և արծաթով զարդարեալ. զայն
տաս գին. ողորմութի աղքատաց և
կարօտելոց:
Եւ ընդ առաւօտն ելեալ կոչեաց
զերկցունս և զքահանայս. և արար
ժամատղս մեծ. և ընդունելութիս:
Եւ նայ թէպէտ հրամայեաց տալ
երբեմկանոսի զդարպասն և զդրախտն
այն ոչ կամէր տալ:
Այլ դժուարապէս եառ. քան զի ոչ
ըէր զդրախտն զայն. որի. ՏՃ. ՂԸ.
գլուխ ոսկոյ էր շինեալ. և այս կոյս և
այն կոյս. մարգարտով շարեալ. և
զարդարեալ. և Ռ. բազայ. ԺԺ. լիտր.

 արծաթոյ

արծաթոյ էր. Թռուցեալ արծուի
նման. մի զԹեւս իւր տարածեալ 'ի
վայելչութն անկողնոյ իւրոյ. և էր
նայ. Լ̃Ը. լիտր. արծաթոյ։
Եւ առեալ զայնն կինն Նռ̃. կոչեաց
զոսկերիչս. և արար զնայ. դրամս և
դահեկանս. և քարոզ կարդաց և տաց.
ժողովել զա̃մ քահանայսն. որ ընդ
իւր իշխանութե̃ն կային. և գաւա
ռին իւրում. և ժողովեաց զաղքատս. և
զխեղս և զկաղս և զկուրս. և ետ պա
հել հրոտից ամսին մինչև յելս ամսոյն։
Եւ առեալ ընդ իւր. Գ̃Ճ. Խ̃Ե. քահա
նայս. և իջեալ 'ի վանսն. և հսկեցին.
զգիշերն մինչև յառաւօտն. և պատա
րագ մատուցին վս̃ որդէ ծննութե̃նն Նռ̃.
և ետ նց̃. Է̃Է. դահեկանս։
Եւ յետ. Գ̃. ամսոց. գիտաց կինն
զյղութն իւր. և ետ աւետիս ցայրն
իւրում. և յետ ինն ամսոց. ծնաւ կինն
'ի ծերութե̃ն իւրում. արու զաւակ։
Եւ յարուցեալ այրն արձակեաց հրա
ւիրակս ընդ ա̃մ իշխանութն իւր. կո
չել. զքահան այս. և զեպիսկոպոսունս.
և զիշխանս. և արար մեծ ընդունելու
թին. և մկրտեաց զմանուկն. և եդին զա

նունն

նունն նր̄. ալէքսիանոս. և իբրև զարգա
ցաւ մանուկն. ետ զնա ուսումն գրոց:
Եւ էր պատանեակն առաստամիտ. և առա
տայ ձեռնքն զհայրն իւր. և էր գեղեցիկ
յոյժ. և նր̄ էր ձայնն քաղցր և զօրաւոր:
Եւ արջառս և ոչխարս զենեաց հայրն.
վն̄ պատանոյն. իբրև եղև պատանին.
ժե̄. ամաց և էր հսկայ անձև. և եղև
ընթերցող ա̄ծային ս̄բ գրոց հին և
նոր կտակարանացն:
Եւ յաւուր միում. եհաս լուր նր̄ ա-
պիրանս թագաւորին: Ասէ թագաւորն
ցեփրեմիանոս. ա̄ծ ետ պտուղ յորովայ
նի քում. որոյ լուր նր̄ եհաս առիս.
և էիմ դուստր զոր դու Ճանաչես.
արդ տուր զնա ինձ փեսայութի̄. ոսկի
և արծաթիմ նմա եղիցի. և յետ մա
հուան իմոյ. ժառանգէ զաթոռ իմ:
Եւ եւ եփրեմիանոս երեսաց թգ̄աւորին
և գնայր թմբկօք և պարիւք ՚ի տուն իւր
Իբրև լուաւ ալէքսիանոս զգալուստ
հօրն իւրոյ. յարեաւ ընդ առաջ և եր
կիր եպագ նմա և ասաց. հայր իմ
ալեօք ծաղկեալ. զի է քեզ: Պատաս
խանի ետ հայրն նր̄ և ասէ. խնդամ
և ուրախեմ վն̄ քո զի. խոստացաւ

Թագա

Թագաւորն փեսայեցուցանել զքեզ։
Պատասխանի ետ ալեքսանդրոս և ասէ
գրեալ է 'ի մեր աւետարանն. Թէ որ
դառնայ ընդ դէմ ծնողացն իւրոց.
տրտմութբ իջանէ 'ի դժոխս։ Բայց
դու անարգեալ լիցիս յերեսաց իմոց
զի յայժ խղեցին բանք քո զսիրտ իմ։
Եւ իբրև լուաւ Նեփրեմեանոս. դար
ձաւ տրտում. և անկաւ առաջի Թա
գաւորին. և ասէ վայ է ինձ այսօր. զի
որդին իմ արհամարհեաց զհրաման

Թագաւորին և զբանս իմ։

Ասէ Թագաւորն ցՆեփրեմիանոս. մի
զայր հոգար. ես լինիմ որ դարձուցա
նեմ զնա. այնպիսի խորհրդոյն։
Եւ հրամայեաց Թագաւորն. կոչել զա
լեքսանդրոս. և գնացեալ գտին զալեք
սանդրոս. զոր ընթեռնոյր զսաղմոսա
րանն. զոր ունէր 'ի ձեռին իւրում։
Ասէ պատանին կոչէ զքեզ Թագաւորն.
և յարուցեալ գնաց ալեքսանդրոս զհետ

նոր յապարանս Թագաւորին։

Ասէ Թագաւորն ցալեքսանդրոս. որդ
եակ դու զամուսնութին պիղծ համարիս
Պատասխանի ետ պատանին. և ասէ
ոչ Թէ զամուսնութին պիղծ համար

իմ.

իմ. այլ գրեալ է 'ի մջ աւետարանին.
Թէ ոչ Թողու զհայր կամ զմայր.
կամ զկինն. կամ զորդիսն. և զագարա
կանն. և ոչ առնու զխաչն իւր. և
գայ զկնի իմ. չէ ինձ արժանի։

Ոսկի և արծաթն կերակուրէ ժան
կոյ. հանդերձ փափուկն ցեցոյ կերա
կուր. և ոչ վարի հոգւոյն մոյ։ Զայն
ժամ կոչեաց Թագաւորն զերկոտա
սան իշխանս. տանուտէրս. որք էին
իրատատու Թագաւորութեն իւրոյ. և
ասէ ցնս. զինչ արարից. քան զի ոչ
կարացի դարձուցանել զալէքսիանոս
այնպիսի խորհրդոյն։

Պատասխանի ետուն իշխանքն. և ասեն
ոչ Թէ բանիւ նր վարի Թագաւորու
Թն մեր. այլ հրամայեաց արկանել 'ի
սենեակ։ Եւ հրամայեաց արկանել
հրաւիրակս ընդ ամ իշխանութիս
իւր. և ժողովել զամենեսեան զի ոչ
տանէր յերկիրն զբազմութն զօրացն
եկելոցն. և հրամայեաց Թագաւորն.
արձակել զալէքսիանոս։

Եւ իբրև գնացին քահանայքն կո
չել զալէքսիանոս. զի պսակեսցեն ընդ
դստեր Թագաւորին։

 Ասաց

Ասաց ալեքսիանոս ընդ դէմ քահա
նայիցն. մի դնէք ինձ պսակ թագաւո
րելի. զի անթառամն շահեցայց յ
Պատասխանի ետուն քահանայքն. և
ասեն. որդեակ. թէպէտ 'ի թագաւո
րէն ոչ երկնչիս. այլ 'ի մէնջ պատկա
ռեայ. և նա լուռ եղև. և տարեալ
պսակեցին. ընդ դստեր թագաւորին.
և արարին. ժբ. օր հարսանիս:
Եւ ապա առեալ թագաւորն. զձեռա
նէ մանկանն. և աղջկան. և արկ զնո 'ի
սենեակ. և փակեաց 'ի վրնց զ. է. դուռն
Եւ յարուցեալ մանուկն. շիջոյց զկան
թեղն. և զմոմեղէնսն. և ասէ ցաղ
ջիկն. քոյր. պարտէ ինձ և քեզ աղօթա
կալ. և ապա ննջել առ միմեանս:
Եւ ելեալ կացին յաղօթս. և ննջեցին
որբութբ. և յետ. ժբ. աւուրն անցանե
լոյ. ասէ աղջիկն ցալեքսիանոս ընդէր
ոչ յայտնեցեր զքեզ հօր և մօր քո. զի
բազում դեղատոմք կան 'ի քաղաքիս:
Ասէ ալեքսիանոս. քոյր այր մարդոյն հա
մարձակէ քան զկինն պարտէ ինձ. ը.
անգամ խօսել. և քեզ ոչ տալ պտսխանի
Եւ յարուցեալ եկաց յաղօթս և ասաց
այսպէս ած աբրահամու. սահակայ.

 յակո

յակոբայ որ փրկեցեր զերիս մանկունս
՚ի հրոյն բորբոքելոյ· փրկեա՛յ և զիս այս
գազան կնոջէս զի մարմին կնոջ ոչ
հաւրէ· և ես ոչ խառ առաջի հրոյ կամ
՚ի յայրուամն առաջի սորա· զի կին ըն
տանի գազանէ չար· և ոչ տայ հանգ
չել ևս գալ մարդոյ· և լռեալ ննջեցին։
Եւ յարուցեալ առաւօտուն աղեքսան
դրոս ասէ ցաղջիկն արի կացուք յաղօթս
ասէ աղջիկն ցաղեքսանդրոս ընդէր ոչ
խօսիս ընդ իս և ոչ բանիւ մխիթարես զիս
Յայնժամ աղեքսանդրոս ետ զմատանին
ոսկի ՚ի նա և ասէ· քոյր առ զսայ և պա
հեա քեզ յիշելիք· մինչ ես երթայց
՚ի դուռն եկեղեցոյն յաղօթս· և ապա
գամ կատարել ընդ քո խորհուրդն։
Եւ բացեալ զդրունսն և ելեալ գնաց
մինչև յանկելանոցն և տեսեալ աղքա
տին մի որ ունէր նայ մաղեղէն մի զան
ձամբէն խուրձ· և ետ զծիրանին և ետ առ
զմաղեղէնն և ագուցինքն և եր գին ծի
րանոյն· ՓՌ· դահեկան· և աղքատին
թագոյց զայն· և առեալ աղեքսանդրոս·
այլ և ՚ի որդ՚յատուն կտաւ մի արկ ընդ
գլխովն և ծածկեաց ընդ հրեան իւր։
Իբրև ետանց պահ մի գիշերոյն իմացա

կինն

կենին զխորհուրդս ն̃ր · Ձեռջ եւ աղաղակն
բարձեալ եւ լայր եւ յարուցեալ դռնա-
պանն եւտես զդրունսն բացեալ եւ վա-
ռեցին ջահս եւ ընթացան ՚ի յուզել·
եւ զոր ուզէին առաւօտն կոխէին զնա ։
Եւ նա ասէր մի նեղէք զիս թեպէտ
աղքատեմ ա̃յ արարածեմ իբրեւ էջ եզր
ծովուն եզիտ նաւ մի որ երթայր յէմ· եւ
ասէ ցնաւավարն որդեակ տար զիս
յէմ· եւ ես յաղօթս առնեմ վ̃ն քո ։
Ասէ նաւավարն աղքատիկ ընդէր ·
ծածկես զերեսդ քո ոչ բանաս եւ նա
ասէ խստակրօն վարդապետի աշակեր-
տեմ եւ զի նա պատուիրեալ է ինձ թէ
մի հայիր ՚ի մարդ եւ ոչ աշխարհի · եւ
մի բանար զերեսդ եւ մտեալ ՚ի նաւ հա-
ւէին յարապօլիս · եւ անդի ՚ի կիպրոս եւ
անդի յէմ· եւ եկեալ ՚ի լեառն սինա զոր
տ̃ր ա̃ծ խօսեցաւ ընդ մովսեսի· եւ
արար զնշան խաչին ՚ի վ̃ր ն̃ր եւ ասէ
սա եղիցի ինձ գերեզման եւ տուն յար-
կի · եւ եկաց անդ ալեքսիանոս ամս ·
Լ̃Դ · եւ էր կերակուր ն̃ր ՚ի ծայրից ծա-
ռոց եւ ՚ի խոտոց · եւ ըմպէր ջուր անձր-
եւաց · եւ ապա սատանայ ընկէց ՚ի սիրտ
ն̃ր զկարօտութի̃ն եւ զգութ ծնողացն
եւ

և այնու նեղէր զնա և յարուցեալ էջ
եզր ծովուն և եգիտ նաւ մի որ եր
թայր յէմ. և ասէ ցնաւավարն տար
զիս յէմ. և ես վն̃ քո յաղօթս առնեմ.
և առեալ զնա նաւեցին. և իմացեալ
դիւացն յարուցին հողմն մրրիկ 'ի ծո
վին. և սկսաւ ալեկոծել նաւն և ոչ
կարացին յաղթել յայնժամ եկին. է.
դեք. չարագոյն քան զառաջինն. և
ասեն ցմիմեանս մեք դորայ համբերու
թին գիտեմք. զի սորայ զօրութին ա
ռաւելէ քան զյոբայն. այլ զայս առ
նեմք դմայ չարութին յարուցանեմք
հողմն սաստիկ 'ի վր̃ ծովուն և տան
իմք զդայ 'ի դուռն տան հօր իւրոյ
զի տեսանելով զամէտս ծընողացն իւ
րոց տայ ծանօթութին. և նա լիցի դո
րայ չարութի. և հանին հողմն սաս
տիկ 'ի վր̃ ծովուն. և տարեալ ընկեցին
զնաւն 'ի դուռն տան հօր իւրոյ. իբրև
գիտաց ալեքսիանոս թէ սատանայիէց
գործն. ասէ երթամ 'ի դուռն տան
հօր իմոյ և կացից հակառակ սատա
նայի: Իբրև ել եզր ծովուն ետես
զեփրեմիանոս զհայրն իւր նստեալ 'ի
վր̃ ձիոյ զի երթայր 'ի բաղանիս. և

ընթացեալ ընդ ամաւջ ծրկերեպատ
ճմա և աստ օտար երկրէ եկեալ եմ
վս անուան քո։

Արդ որ ՚ի փշրանաց սեղանոյ քո անկա-
նի բաւական է ինձ կերակուր. և որ յապե-
կոյն քում կաթի բաւական է ինձ ըմպելի։
Ասէ եփրեմիանոս ցյեղբայրս ծառայ
իւր որդեակ. տար զդայ յանկելանոցն
մեր. իբրև տարաւ զնա յանկելանոցն
ձիչ և աղաղակ բարձին աղքատքն ա̅մ
և ասեն թէ դա աստ դայ մեք ա̅մեքեն
ելանեմք. ասէ յեղբայրս աղքատին
վ̅ս քո զա̅մ աղքատքն ոչ կարեմ հա-
նել աստի։

Ասէ ալէքսիանոս աղաչեմ զքեզ.
տար զիս մինչև յերրորդ դուռն։

Եւ տարեալ ասէ ցդռնապանն թոյլ
տուր ինձ բնակել յայսմ տեղոջս և
կացեալ անդ աւուրս. Է. ապա յետ.
Է. աւուրն ասէ դռնապանն աղքատին
արի և գնայ աստի. Է և. Է. անգամ
վարեաց զնա և ասէ ել և գնայ աստի
քան զի տիկինն մեր. սովորութի ու-
նի գալ ընդ այս և երթայ ՚ի ծովե-
զերն լալ զորդին իւր զալէքսիանոս
զտէրն մեր. և նա ասէր թէ ես աստ

մեռանիմ ոչ երթամ այլ տեղ և յետ
սակաւ ինչ աւուրց գայր տիկինն և
առաջի նր ծառայքն. և 'ի ծառայիցն
ըրբեալք առեալ զհերացն քարշէին 'ի
վր երեսաց իւրոց. և ձայնէր ալեքսիա
նոս և ասէր տիկին բարի միտար զիս
այդպէս առնել. թէպէտ և աղքատեմ
այ արարածեմ. և նա սաստէր աղջ
կանցն և ասէր թող տուք դմայ ընա
կիլ այդմ տեղոջդ պանդխտութե. և
ընդ աղքատիկն նայելով ասէր տիկինն
աչերն իմ ալեքսիանոսէն կու նմանի։
Եւ ելեալ եկաց և սկսաւ լալ ընդ դէմ
ծովուն և ասէր ջուրք որ 'ի ծովդ էք
մի թէ կլայք զորդին իմ զալեքսիա
նոս ցուցէք ինձ զնա. զի նայէր իմ
յետի և առաջին մխիթարն զի ցաւին
աղիքիմ. և գալարի և հեծեծանօք ող
բայ սիրտ իմ անդադար հեծեծանօք.
այ աւետաբեր հողմիկ թէ խապար
ունիք և կամ ըզ հոան զիմ ալեքսիա
նոսին զի տուրք էր նա ինձ այ և խնդ
րուածք 'ի սրբասէր քահանայից։
Եւ զայս ամ լսէր պատանին. և գա
ցարէր աղիք նր և խորովէր լեարդն
և ոչ տայր ծանօթութի յահէ ամենա

 կալին

կալին ած. զոր ասէ ՚ի մէջ աւետարա
նին թէ որ ոչ թողու զհայր կամ
զմայր կամ զկին կամ զագարակս վա
անուան իմոյ չէ ինձ արժանի. և եկաց
՚ի տուրս տան հօր իւրոյ· ԺԵ. տարի։
Եւ ապա հայեցաւ ած ՚ի տառապանս
նր. և առաքեաց զհրեշտակապետն գա
բրիէլ առնել հոգի նր։ Իբրև եկն
գաբրիէլ եա նմա ողջոյն և ասէ եկ
այլէքսիանոս մարդ ած և հանգիր յու
րախութիս յերկինս ՚ի վերինն յեդեմ
՚ի բնութիս հրեշտակաց զոր պատմէ
պօղոս թէ զոր ակն ոչ ետես և ունկն
ոչ լուաւ և ՚ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ
զոր պատրաստեաց ած սիրելեաց իւ
րոց. և նա ասաց հրեշտակին ներել
սակաւ մի մինչև գրեացէ զվարս ան
ձին իւրոյ։
Եւ յարուցեալ եառ քարտէզ և մուր ՚ի բա
ղանեաց. և էառ նստեալ գրեաց այսպէս
Ես եմ այլէքսիանոս որ հայր իմ եփրե
միանոս. և մայր իմ անիայ և կինն իմ
մարգարիտ. ողջոյն թագաւորին և քա
հանայից քաղաքին միաբան ամենեցուն։
Որ լար հայր իմ ծերացեալ. այլ
մխիթարեաց յած կենդանի. յիշեա զի
դու

դու զայս կեանքս խնդրեիր. և ես զերկնային. եառուր զերկրաւորն և տուր զոսկին փոխարէն ՚ի տ̃նէ։

Մի լայր մայր իմ և մի արտասուր մինչ թարէ զքեզ ք̃ս յիշեա զի դու գայիր և աղջկունքն առաջի քո. և հասեալ ՚ի վր̃ ինձ առեալ զհերս իմ քարշեին ՚ի վր̃ երեսաց իմոց. և ես լայի ոչ զայն որ զիս քարշեին. այլ զայն լայի որ լայիր դու և աղի ողորմ հառաչեիր դու. և գալարեիր աղիք իմ. և ոչ ինչ խելի տալ ծանօթութին. յահէն ա̃յ զի ասէ ՚ի նբ աւետարանն թէ ոչ գայ զկնի իմ ոչ է ինձ արժանի։

Մի լայր կին իմ մարգարիտ ահաւասին պատրաստեցի. ինձ և քեզ ձանապարհ որ տանի ՚ի կեանսն յաւիտենից։ Եւ ծալեալ զթուղթն ունէր ՚ի ձեռն և նոյն ժամայն աւանդեաց զհոգին իւր ՚ի փառս ա̃յ։

Նաև իջին. ճ̃ժ. հրեշտակք ինձև մարմնաւորաց. յայտնեցին քաղաքին և ասին արիք գնացեք ՚ի գուռն եփրեմիանոսի և գտէք զմարդն ա̃յ վախճանեալ. և ՚ի մէջ գիշերին դղրդեցաւ. քաղաքն ա̃մ և վառեցին ջահս և մո

մեղէնս

մեղենս և գնացին գտին ոճ հրեշ-տակքն ասացին. և արկին 'ի վ՟ր ն՟ր դիպակս պատուականս. և տեսին ընդ թուղթն 'ի ձեռին ն՟ր և բազումք կա-մեցան առնուլ և ոչ կարացին հանել 'ի ձեռացն. և մատուցեալ յառաջ քա-հանայն իմաստուն և ասէ ոչ է պարտ առնուլ ումեք զթուղթն: Բայց նա որ այսչափ ժամանակ կերպարեալ է զդայ: Եւ ուղարկեցին խնդիր եփրեմիանոսի. և իբրև եկն երկիրպագ նմա և ասէ մե-ղայ քեզ տ՟ր. աղքատիկ զի ոչ գիտէի թէ այսպէս տ՟ր էիր և մեկնեալ զձեռն և առեալ զթուղթն եբաց և սկսաւ ըն-

թեռնուլ և էր գրեալ այսպէս:

Ես եմ ալեքսիանոս. ո՜վ հայր իմ եփ-րեմիանոս. և մայրն իմ աննայ. և կինն իմ մարգարիտ. և ձգեալ զթուղթն 'ի ձեռաց իւրոց. և անկաւ 'ի վ՟ր մե-ռեալ մարմնոյն. և յինքն ամփոփեալ և գոչէր և լայր. և ոչ կարացին հա-նել 'ի գրկաց ն՟ր զերիս աւուրս. և եկեալ մայր ն՟ր և կինն. և ոչ կարացին

մտանել առնա վ՟ ամբոխին:

Յայնժամ բերին գանձ և ցանեցին շուրջ զամփոխիւն. և քակեցաւ ամ-

 բոխն

փոխն զհետ գանձին. և ապա կարա
ցին մտանել առ նա մի ամփոփին
առ աղէքսիանոս մարդն այ:

Եւ անկեալ մայրն ՚ի վր նր. և հանեալ
զստինսն եդ ՚ի վր երեսաց մանկանն և
ասէ. որդեակ իմ թէ կենդանի ես
խօսեաց ընդ մօր քո և դնէր զերեսն
՚ի վր որտին. և հեղոյր զարտասուսն
և ձայն բարձեալ լայր դառնապէս.
և ողբայր աղի ողորմն յոյժ:

Եւ եկեալ կին նր ընկեց ըզ մատա
նին ոսկի ՚ի վր նր և ասէ. ափրելի աղէք
սիանոս մինչև յերբ պահեմ ըզ յիշե
ղիքս քո. և ըզ կոծումն և զողբումն ո
կարէ պատմել գրով:

Եւ յետ բազում լալոյն և կոծոյն տա
րեալ թաղեցին զերանելին նահատակն
քի զսբն աղէքսիանոս. և շինեցին յե
կեղեցի ՚ի վր նր. և կացեալք հայր և
մայր նր կենդանի. ը. ամ զկնի փոխ
ման որդւոյն. ծառայել և սպասաւո
րել սբ գերեզմանի նր:

Եւ յետ այնորիկ հանգեան ՚ի քս խա
ղաղութբ: Իսկ սբն աղէքսիանոս հան
գեաւ ՚ի քս ՚ի հռոմէյ ամսոյ. ԺԸ. ՚ի
փառս այ հօր ամէն:

Պատմութիւն փոխելոյ Խոստովանողին·

ԼՐՍԱՑ ՄԵԾ ԹԱԳԱ

ւոր և էր յարևելեան աշխար հին. և էր իմաստուն և առա քինի· սիրէր զաղքատութին և տայր զայս կեանքս և ասէր. փառք այ կեն դանւոյն որ կայ և մնայ յաւիտեան· և ասաց ընդ իւր անձինն։

նաքտաս ղոյս·

Զարժէ այս կենացս երբ մին այն կե նաց ինչ մէկին մին մեռ· յորժամ բա ժանի հոգին· կու վերնայ· շատմար դու վաստ·յէր կամիս սիրել զայն երքն. որ կենայ հետ քեզ զէտ եղբայ. ժողովէ դու զանանց բարին և արա զինքն քեզի տար։ Այնպէս դու բարի գործ է ու բաշխէ զինքդ աղքատաց· որ օրն մա հուն հոգիդ մարմինդ չտանէ փարէ փար։ Եւ 'ի ժամ աղօթիցն հանէր զամէնն 'ի դուրս· և ինքն մէն մնայր· և աղօթս առնէր 'ի մէջ ոսկի աթոռոյն. և դարձեալ ասէր ընդ անձն։

նաքտաս ղոյս·

Մի աղօթից ծուլ կենար· դէր ըղ

որդ

որդհետ մեր սէր․ յիշէ զիւր անհեղ
անուանն որ փրկիս մեզ ադամն էր իւր
ձեռքնէ երկինք երկիր․ ըստեղծօղ
և տէր ամենի․ ջանայ ու խնդրէ բարի․
որ փրկիս հըրոյն գեհենի։

Ամէն օր իւր տովորական աղօթքն
կու առնէր․ և հայեցաւ 'ի դարպասն․
'ի վեր․ և տեսաւ մէկ մի իձև իւր
ըղտապանէն․ և ասաց քեզ ով հրա
ման ետուր որ 'ի հոտ ելար․ ասէ այն
մարդն ես ըղտապանեմ և զըղտերս կո
րուսերեմսատ կամիմ․ գտանել։

Ասէ Թագաւորն ինչ կանէ ուղտն 'իմո․
դարպասէն որ 'ի հոտ կամիս գտանել։

Ասէ այն ըղտապանն հապայ դու
զԱծ մեզ կամիս գտանել 'իմո ոսկի աթո
ռոյդ․ և 'իմո փետրալից բարձիտ և 'իմայր
դարատաշար Թախտիս․ այտ աղօթքս
չէ ընդունելի մեզ․ այլ արի էջ աթոռոյդ
և եկ 'իմո մոխրոյն․ և երկըրպագէ մեզ․
և ապայ գտանես ողորմութն․ և ասաց
ըղտապանն որ իձև մարդոյ երևեցաւ։

Խասաց չոփտոս պայս․

Երկըրպագէ անմահ բանէն․ Թագլե
ցոյ զերեստ 'ի հողէն․ որ այն մոխրէն
զքեզ ստեղծեաց․ նման իւր պատկե

 րէն

րին արևր. զայս կեանքս ամբանի սե
րեա. երբ կերթաս դու ներքև հողին.
մի անշահ կենօք կենար. մի փոխեր
զոսկին պղընձին։

Զայս ասաց և անյայտ եղև. այն
մարդն որ ինձև ըղտապանիէր։

Ապա իմացաւ թագաւորն որ հրեշտակ էր մարդն այն. և անկաւ զեղջեւր միտքն և 'ի լաց դառնապէս. և իջաւ աթոռոյն 'ի գետինն. և երկիր եպագ այ. և թէ այէտ կու ատէր զիւր կեանքն բայց աւելի ատեաց զաշխարհս և զմեծութիւն։

Խ տասն չորրորդ զրոյց.

Պանամ թէ զհօրդիս ահրեմ. նա մար
մինս ինձ կուտայ 'ի խաւի. զինչ որ
խոյանայ բաղան. 'ի կաքաւնոց 'ի յափ.
կուտեցաւ առին շատ մեղք. յայն նման
որ յերբ գայ շառափ. խոցեւերեմ մա
հու սրբով. ու եղերէ զինչ շաղափ։

Եւ ապա կոչեաց զիւր մեծամեծքն և իշխանքն. և եբեր զիւր մեծամեծքն և իշխանքն. և եբեր զիւր որդին. և նա տոյց 'ի յաթոռն և նոքայ ոչ կամեցան. և նա ուժովն և իմաստութեն հաւանեցոյց զիշխանսն և զօրքն. և ինքն գաղտաբար ելեալ անձն եա աղքատութեն.

և ելաւ յաշխարհէն իւրմէ․ և եթող
զթագաւորութիւն վս սիրոյն այ․

Եւ տաղս ընդ իւր անձին նոճեաս ղայս․

Ինչես զարարիչն ած տուր հոգւոյս
ատենեալ պատրաստ ընդ մութըն յէր
կամիս գնալ․ երբ ատենս լինի քեզ
ձար․ զմարմինտ քանի սիրես․ և
հետ խուր երթաս դու երրեակ․ ընկեր
քո գնացին առաջի․ բնակեցան ՚ի տունն
անքանակ․ ես քեզ ամէն օր ասեմ․ և
հասիր նչ դու միակ․ թէ չէ եղկելի
հոգիտ առաքի ՚ի հուրըն կրակ։

Ապա գնաց յաշխարհէ յաշխարհ և
եհաս ՚ի պաղտատ․ մտաւ ՚ի քաղաքն
և կամեցաւ կենալ անդ ՚ի կերպարանս
աղքատի․ և մուրանայր և մարմին նե
ղէր զինքն վս ուտելոյ և ըմպելոյ և
ագանելոյ․ զի սովոր էր ՚ի սէր աշխար
հիս․ և կացեալ ՚ի տունն արքունի․ ապա
էած հնարք և երթար ՚ի շուկան․ և լինէր
տուտ խեղ․ և մարդիքն ծեծէին զինքն․
և տղայքն ՚ի հետ երթային․ և նեղէին
վարէր և ասէր ՚ի մէջ մարդկան։

նոճեաս ղայս․

Մարդիք մի անհոգ կենաք․ ձեր մեղաց
զաղտն լըւացէք․ ողորմեցէք աղքատաց
ւանոք

ւանով ձեր մեղքն քաւեցէք · դարձիք
'ի մեղաց ճամփէն և անտէն մեզ տուն
չինեցէք · զմարմինդ 'ի կամաց հանէք·
մի թողուք 'ի կից ներելոց ։

Եւ զեղեգն հեծնոյր 'ի վար և 'թիլեր վա
զէր · և ասէր բան զարմանալի ասէին
մարդիքն որ 'ի հետ երթային թէ մար
դարիտն 'ի բերնէն 'ի վար կու թափի · և
չըգիտէ թէ զինչ կասէ · հազար աւախ
զխելօք խուճարս · և ապա դըրին իւր
անունն փահլուլ · և եղև ջրկիր · և
ջուր կրէր 'ի շուկան · և տայրին իւրեան
հաց և փող զամենն տայր աղքատաց ։

Ի տասոյ նաճէտոս ղոյս ·

Աղքատ սիրութի ռւպաքն ու աղօթքն
ընկերք են հիտրաց · սիրէ զայտ երեք
բարիս · որ փրկիս 'ի մեծ տանջանաց ·
մի մարմինտ 'ի ձեռքդ առնուր · կու
գնայ օրերտ 'ի ձեռաց · այսօրերս որ մենք
ունինք · կու հատնի և կերթայ 'ի բաց
Աւր մի կերթար 'ի շուկան 'ի վար · նա
մէկ մի խլեաց զիւր փակեղն 'ի գլխուն
և փախեաւ · և գնաց փահլուլն 'ի հող
մարքն կու փնտրէր զայն մարդն · որ փա
կեղն էառ փախեաւ · նա տեսեաւ մէկ
մի և ասացէ փահլուլ այս տեղս ինչ կանէ

այն

այն մարդն․ գնայ ՚ի շուկան փնտրէ․ ասաց փահլուլն այ եղբայր ուր եր թայ վաղն անագան ՚ի հոտ պիտի գայ։

Նաստաց նաքէաս ղոյս․

Աւէ շատ թէ քիչէկ զրկեա․ և վայլեա զերկիրս խնդալով քեզ Ճարնէ աստից գնալ․ և մարմինրտ ծածկէ հողով․ դար ձիր ու բարիս գործէ գիտ բժիշկ ու դեղ քեզ շուտով․ որ ահեղ ու մեծ ատեանն ջըլինիս ահով ամօթով։

Ընդ եկեղեա ընդ քաղաքեացն․ և Ճանաչէին զինքն ամէն մարդ․ նա օր մի միս երեր մէկ մարդ մի․ թէ տար ՚ի մեր տունն․ նա ետու ՚ի հող վարքն տարաւ եդիր․ և դարձաւ եկաւ այն մարդն ՚ի տունն․ նա միսն չէր բերեր․ և գնաց գտաւ զփահլուլն ՚ի շուկան․ և ասաց ուր է միսն ինչ արիր․ ասէ փահլուլն ՚ի քու տունն տարի․ ասէ մարդն այն արի ցոյց զիմ տունն․ ելաւ փահլուլն է առ զայն մարդն ու գնաց ՚ի հող վարքն․ և ասաց այն մարդն այսէ իմ տունն․ ասէ փահլուլն հայ այսէ քու տունն․ այն տունն որ հի մի կու կենաս․ այն չէ մնացական․

զի յետոյ ՚ի հոտ պիտի գաս․

Նոյն տեսոյ հանճարոյ զւոյս.

Աշխարհիս սահմանքնէ հանց · կեան
ցուն ու կեանք թերանայ · կու թեթեւց
նէ զինչ բեռն. թէ ով շալկել կարե
նայ. մըտիկ հէլւստնէն արէք որ թա
պուտ որոցք չինենայ · մէկին գայ մէկին
գնայ · իւր բանն պահթալ չըմընայ։
Զարմացայ այն մարդն ընդ փահլու-
լին խօսքն · թէ մեք ըղ գայ յիմար գի
տէաք · նայ մեզ վարդապետեղաւ. և
աւնէր սովորութի փահլուլն որ կեր
թար 'ի հող վարքն կու կենար · և
շատն 'ի հոն կու պատւկեր · օր մի դուռ
ռէր եղեր խալիֆան շատ մի հեծելով
և եղաւ դէպ 'ի հող վարքն կու անց
նէր · և տեսաւ ըզ փահլուլն և սաաց
փահլուլին թէ հոտ ինչ կանես և
ասէ փահլուլն է տէրգերակալ խալի
ֆայ · զայս ամէն մեռեալքս կու նըրգովեմ.
և ասէ խալիֆան յէր կու նըրգովես ։

Նոյն տեսոյ հանճարոյ զւոյս.

Մէկ շատ թէ քիչ գըրկէ մարդ · նայ հետ
իւր տանել չըկարէ · մարդն պիտի
հանց ջանայ · որ 'ի յայն կեանքն չամաչէ
որ 'ի հոս տայ հոն առնու . հոս զըրկէ նա
հոն մէձարէ · այն կեանքն ձարակ չըկայ.

որ

որ փողով իւր պարտքն խալիսէ։
Զարմացաւ խալիֆան և ասէր. փառք
ա՟յ կենդանոյն որ կայ և մնայ յաւիտեանս.
թէ խումարն անչափ խելօք խօսք կու
խօսի. և առաջ թէ այս մարդս խելօ
քէ. և մն մեղաց զայն կու ասնէ. զի
թէ դայ խումարէր նա հանց բանք
չասէր. դարձաւ խալիֆան 'ի քաղաքն
և օր մի այլ հեծեալ էր խալիֆան և
անցանէր դէպ 'ի հող վարքն զի ճա
նապարհն ընդ այն էր. և տեսաւ զփահ
լուլն և ասէ զինչ կառնուս 'ի հող
վարքն. և ասէ փահլուլն. բազում
աւուրք ասա կամ և կու չափեմ. զիմ
գերեզմանն և զքոյն. նա իսկի քոյն
աւելի չէ քան զիմն. և դու խալիֆայ
ես և ես աղքատ մուրացիկեմ. և քո
հողն և իմն մէկ չափովէ։

Խօսոց նաֆէս խօջայ.

Մարդ մի զհոգևոր դատէր. ու մար
մինս առնէր սիրելի. դարձէր 'ի մե
ղաց ճամփէն որ չըլլինէս ողորմած լալի.
Ջանայ ու բարի գործէ. զի քէ վրանն
քեզ կու նայի. այս հոգուս դու հանց
գնայ. որ հոգիտ հրոյն չըլլինի։
Եւ առաջ խալիֆան ընդ իւր մեծա

մեծքն. տեսէք թէ ինչ իմաստունէ
դորա խօսք և համարձակաբար խօսքն
կու տայ. չէ պարտ որ զդա 'ի մեզնէ
'ի զատ թողունք. և ապայ հրամայեաց
խալիֆան կոչել զնայ իւր դարպասն.
և խալիֆան 'ի յաթոռոյն ելեր գնացե
բէր. և գնաց փահլուլն 'ի յաթոռն նորա
տաս. և եկին ձորտերն և բոկլըսան
ծեծել զնայ. և նայ ձչէ պինտ. լըսեց
խալիֆան երեկ և 'ի սիրտ ելաւ ծա
ռանուն. և ասաց է փահլուլ յէր կու
ծեծեն զքեզ. ասաց. փահլուլն է
տիեզերական խալիֆայ յերբ զիս այս
մէկ պահ նըստելուս համար հանց
կու ծեծեն. ապայ զքեզ ինչ պիտի
նէն դատաստանին:

Նա ասաց չոՔոս ղըղա.

Մարդիք մի ծեծէք դուք զիս. չեմ
ցանկար փառաց աթոռոյդ. զիմն քա
կեցի ուելայ. ու չունիմ սրտիկ չինե
լու. իմ կեանքս իմ աչացն ելեր. այլ
չունիմ տեղիք խնդալու. դրի զիմ
մարմինս 'ի մահ. զի չունիմ հոգի տան
ջելու. է մարդ որ փառացտ հասար.
մէր յերկրի եղար աթոռոյտ. դու հանց
չափացար 'ի քեզ. ոք չըդըրնես դու մու

 հալ.

հող մարդոյ. ահ 'ի մահուանէ ջու
նիս. ոչ ճարես պաշար գնալու. աշ
խարհէս փառքն այլոց թողուս. կու
լինիս դու աւք մի հողու։

Լրսեց խալիֆան. զայն 'ի մաստուն
բանքն. և հարցանէր ընդ բանին և
ծնարիւք տայր պատասխանին այլ մէկ
օր մի հարցաւ խալիֆան ընդ փահ
լուլն և ասէ. փահլուլ ասա ինձ թէ
այսօր ինչ կանէ ած. ասէ փահլուլն
այդ դիժար հարց մօւնքէ. այսօր
համբերեա ինձ վաղիւն ասեմ. երեկ
վաղիւն և հեծեալէր սև էշ մի. ասէ
խալիֆան. ասա ինձ թէ ինչ կանէ
ած. ասէ փահլուլն. հրամայեայ որ
ամենեքեան ծառայքս 'ի դուրս ելա
նեն և ես տամ պատասխանին. և հրա
մայեաց խալիֆան ծառայիցն ելանել.
և մնաց ինքն և փահլուլն մէն. և ասէ
խալիֆան ինչ կու տանէ ած 'ի յայս
ժամս. ասէ փահլուլն. է խալիֆայ
արի պահմի նիստ իմ էշս. և ես 'ի քո
աթոռըդ նստիմ. նայ ասեմ քեզ թէ
ինչ կանէ ած. և հայեցաւ խալիֆան
որ մարդ չէր երևէր. բոլորն և ելաւ
նըստաւ էշն. և փահլուլն 'ի խալէ

փայլի աթոռըն նստաւ․ և ոչ խօսէր․
ասէ խալիֆան յէր չես խօսիր ինչ
կանէ ա՟ծ․ ասէ փաՀլուլն ինչ խօսիմ
չես գիտեր թէ ինչ կանէ ա՟ծ․ դու
որ խալիֆա ես էշխիմ նստեցոյց․ ես
որ փաՀլուլ եմ նա 'ի քո աթոռդ նըս
տեցոյց․ ահա զայս տրար 'ի ժամուս
ժայամիկ․ և խալիֆան զարմացաւ և ոչ
կարէր խօսիլ։

Եւ ասաց նոքոս շոյս․

Դու զանքննելին յէր քննես․ յերբ որ
միտքդ իւրեան շրՀանի․ զա՟ծ ով
կարէ տեսնուլ․ կամ յիմանալ զնայ
մարդ կենդանի․ յերբ չես քո կե
նացդ տէր․ կու մնաս․ յերկուց դու
շընչի․ այլ տէր Հայրենեացս է նայ որ
երկինք երկեր կու տանի։

Ծիծաղեցաւ խալիֆան և ասէ փառք
ա՟յ կենդանոյ և բարձրելոյն յաւիտեան․
զի այս ցեղ խելք զարմանալի պատաս
խան կու տայ․ բայց թուի ինձ թէ
չէ դայ խելք այլ խելօքէ․ և գնաց փաՀ
լուլն և անցաւ օր մի քանի․ և Հրա
մայեաց խալիֆան կոչեցին զնայ․ և
նըստաւ էջ մի եկաւ առ խալիֆան․
Ծիծաղեցաւ խալիֆան և ասէ․ փառք

Այ կենդանոյ և բարձրելոյն յաւիտենանն·
և ասէ խալիֆան Երբ մի կամիմ հար
ցանել քեզ և դու զուղորդն ասա· և նա
ասէ հրամայեայ խալիֆայ· ասէ խա
լիֆան Թէ քանի աստղ կայ յերկինքն։
Ասէ փահլուլն ես աղէկ գիտեմ զա
մենն համբերեմ· ասէ որ չափ 'ի շուա
վր̄ մազ կայ· անդադար աստղ կայ
յերկինքն· Թէ չես աւատար դու իջիր
համրէ· և իջաւ խալիֆան աԹոռոյն·
և ըսկըսաւ համրել զիշուն մազն· և
ասէ փահլուլն յառաջ զագին համրէ
և ըսկըսաւ խալիֆան այնպէս առնել
և ոչ կարէր· ծիծաղեցաւ խալիֆան։

Խ[illegible] փահլուլին հանճարոյ [illegible]·

Այլ յերբ չըգիտես հիմայ Թէ գլխոյդ
մազն քանի է· զէտ զիս փահլուլ յեր
կինիս· Թէ յերկնից աստղն քանի է·
ինչ որ աստ գործեալ լինի ամենին
համար տալոցէ· որ չափ զրկեալ [illegible]ած
ժողվէ· հոս Թողու տանել չըկարէ։
Ամօչեաց խալիֆան և եԹող զիշուն
ագին 'ի համբելուն և եկաւ 'ի յաԹոռն
նըստաւ. և ասէ փառք ա̄յ որ այսպէս
գիտուԹիւն պատուէ զօխրեալս իւր·
և տայ [illegible]ուԹին ում և կամի զի ոչ

որք կարեն տալ նմա պատասխանի. ՚ի բանս և ՚ի հարցմունքս. և այսպիսի վարուք կեցեալ փահլուլն. և երանելի կենօք. փոխեցաւ անմահական թագաւորութիւն ՚ի քս յս ՚ի տր մեր. որում վայելէ փառք իշխանութիւն. և պատիւ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Հայր մեր որ։

[illegible]

ԱԵՐԳ

[illegible]

[illegible] 17[illegible] [illegible]

[illegible]

147

Ով ընթերցօղդ պարտիս գիտել եթէ շինե-
նոյ շարադրեալ է ի Վեց նորոգելոյ գրքիս·

Առաջին. վն Պատմութեն պղընձե քաղաքին. սկսանի երեսն: 3
Երկրորդ. վն Պատմութեն աղջկան և մանկան հարցմունք. երեսն: 49
Երրորդ. Խրատք և իմաստութեն վն խիկարայ. սկսանի երեսն: 73
Չորս. Խրատք և նեսիհեթ Նուշրավան Թագաւորին. սկսանի երես: 109
Հինգ. Պատմութեն աղեքսանդրոսի: 119
Վեց. Պատմութեն փահլուլին: 135